

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Oppericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST“:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: In Memoriam. — Indische begrooting 1915. — Tot meerdere kennis omtrent Ned. Oost-Indië. — Uit de Oost-Indische Mail. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Literatuur-overzicht. — Leestafels. — Naamlijst van nieuw togetreden leden. — Mededeelingen.

IN MEMORIAM.

Op 9 December j.l. is geheel onverwachts door een hartverlamming aan hare vele vrienden ontvallen Mevr. de Weduwe Kolonel DE PAAUW, geb. CATHARINA TOWER. Ook de Vereeniging „Oost en West“ en „Boeatan“ verliezen in haar een van af de oprichting onverflauwd, met der daad altijd even hartelijk belangstellende, die telkens weer de gelegenheid vond, zowel hier te lande als op haar reis door Ned.-Indië, op lieflijke wijze propaganda voor het doel en streven van beide instellingen te maken. De herdenkingsdag van Neerlands Onafhankelijkheid verleden jaar maakte ze tot een dubbelen feestdag, door de schenking van f 100.— en een vlag, welke toen zeker ook mede ter harer eere boven de ramen van Heulstraat 17 en 19 wapperde. Nog den dag vóór Sint Nicolaas kon de theesalon van „Boeatan“ getuigen van hare bijzonder vriendelijke gulhartigheid.

Hare nagedachtenis zal bij de Vereeniging altijd in dankbare herinnering blijven.

Indische begrooting 1915.

X. (Slot).

Afdeelingen X. Departement van Marine (f 20.4 miljoen).

De voornaamste uitgaven zijn:

Kosten van het Departement en den algemeenen dienst	f 298.000
Algemeene kosten der zeemacht	„ 843.000
Nederlandsch eskader	„ 4.054.000
Indische militaire marine	„ 3.088.000
Gouvernementsmarine	„ 1.870.000
Gewestelijke vaartuigen	„ 689.000
Hydrographische dienst	„ 900.000
Marine-etablissement	„ 4.603.000
Steenkolendepots en pakhuizen	„ 785.000
Magnetische en meteorologische waarnemingen	„ 90.000
Scheepvaart	„ 572.000
Bekaking en kustverlichting	„ 1.124.000
Haven- en loodsdiens	„ 709.000
Kweekschool voor inlandsche schepelingen te Makassar	„ 246.000
Verbetering van vaarwaters	„ 191.000

De commandant van de zeemacht in Nederlandsch-Indië is tevens chef van het Departement der Marine daar te lande.

Het Nederlandsch eskader in Indië is bestemd om met klem Nederland's rechten en belangen te beschermen en het souverain gezag in den Archipel te handhaven, ook tegenover inlandsche volkeren. In 1915 zal het bestaan uit:

- 1 pantserschip (type Zeven Provinciën).
- 3 pantserscheppen (Tromp, Koningin Regentes, de Ruyter).
- 8 torpedojagers (waarvan 2 in reserve).

Gedurende den tijd, dat de schepen van het Nederlandsch eskader onder het opperbevel van den Gouverneur-Generaal staan, komen alle uitgaven voor suppletie van de voorraden, voor het onderhoud en voor het personeel, ten laste van Indië.

De schepen van de Indische militaire marine zijn bestemd om het gezag in den Archipel door inlandsche volkeren te doen eerbiedigen, tot verdediging van havens of toegangen naar havens of reeden en het verrichten van wacht- en opnemingsdiensten.

In 1915 zal de sterkte van de vloot zijn:

- 2 flottielje vaartuigen.
- 2 flottielje vaartuigen-mijnenleggers.
- 6 torpedoboeten.
- 1 onderzeeboot.
- 4 opnemingsvaartuigen.

Alle kosten van deze schepen (aanschaffing en uitrusting daaronder begrepen) en van hunne bemanning komen ten laste van Indië.

De onderzeeboot (de K 1) is aan de werf De Schelde te Vlissingen gebouwd. In Augustus j.l. was zij zoover, dat zij naar Indië had kunnen vertrekken. De inmiddels ontstane Europeesche oorlog maakte het wenschelijk, dat de boot in Nederland bleef en zij is daarom gesteld onder de bevelen van den Minister van Marine. Voor den bouw van nog twee onderzeeboeten (de K 2 en de K 3) is gecontracteerd met twee werven in Nederland (te Vlissingen en te Rotterdam). Alles wordt gedaan om deze twee boeten in 1915 gereed te krijgen.

De vaartuigen van de Gouvernementsmarine staan ter beschikking van de hoofden van gewestelijk bestuur of eenige andere autoriteit en worden hoofdzakelijk gebezigd voor politietoezicht binnen de territoriale wateren, voor vervoer voor zooveel noodig van gouvernementspassagiers-goederen en -gelden en voor alle verdere diensten, welke zich in verband met een goed en krachtig bestuur kunnen voordoen. De vloot bestaat uit 22 vaartuigen. Behalve deze vaartuigen zijn in verscheidene gewesten in het belang van den dienst nog gewestelijke vaartuigen gestationneerd, welke onder het rechtstreeksch beheer staan van de hoofden van gewestelijk bestuur.

Tegenover het geraamde bedrag van f 4.603.000 voor uitgaven van het marine-etablissement staat de som van f 3.932.000, waarop de ontvangsten en verrekningen ten bate van die inrichting geraamd worden.

Onder het bedrag van f 246.000 voor de kweekschool voor inlandsche schepelingen te Makassar is f 200.000 begrepen als tweede en laatste termijn voor den bouw en de inrichting der school. Bij suppletioire begrooting voor 1914 werden de gelden voor den eersten termijn toegestaan. Gerekend wordt dat de school medio 1915 geopend zal kunnen worden.

Afdeeling XI. Plaatselijk en gewestelijk zelfbestuur. (f 7.4 miljoen).

De voornaamste uitgaven zijn:

Afzondering van gelden voor vaste uitkeeringen	f 4.928.000
Afzondering van gelden naar reden van het aantal heerendienstplichtigen	„ 1.462.000

Uitkeeringen wegens heffing van locale belastingen gedurende 1913	„ 347.000
Tegemoetkoming in verband met de overdracht van overvaarten	„ 90.000
Ondersteuning van buitengewoon kostbare lokale werken	„ 200.000
Tegemoetkoming in de kosten van artesische boringen	„ 245.000
Uitgaven in het belang van de invoering van decentralisatie van bestuur	„ 33.000

Door de invoering in 1903 van de artikelen 68a, 68b en 68c in het Regeerings-Reglement is voor gewesten of gedeelten van gewesten in Nederlandsch-Indië de gelegenheid geopend om tot zelfbestuur te geraken.

Uit de koloniale geldmiddelen zijn fondsen afgezonderd, ten einde als eigen geldmiddelen van het betrokken gebied te strekken ter voorziening in bijzondere behoeften van dat gebied voor:

- 18 hoofdplaatsen (Batavia, Meester Cornelis, Buitenzorg, Semarang, Bandoeng, Cheribon Tegal, Pekalongan, Magelang, Palembang, Kediri, Soerabaja, Blitar, Soekaboemi, Malang, Palembang, Padang, Makassar en Medan), die als gemeente worden aangeduid en voor welke gemeenteraden zijn ingesteld.
- 15 gewesten (Bantam, Rembang, Besoeki, Banjoemas, Madioen, Madoera, Batavia, Preanger-Regentschappen, Cheribon, Pekalongan, Semarang, Soerabaja, Kedoe, Kediri en Paroesoan), voor welke gewestelijke raden zijn ingesteld.

en het cultuurgebied der residentie Oostkust van Sumatra, waarvoor een plaatselijke raad is ingesteld.

Middelen (f 309.5 miljoen).

Trekt men van de ontvangsten wegens monopolies, producten en bedrijven de betrekkelijke uitgaven af, dan wordt het bedrag van f 309.5 miljoen teruggebracht tot f 231.5 miljoen, dat als volgt is samengesteld:

Belastingen	f 109 miljoen
Saldo monopolies	„ 38.6 „
Saldo producten	„ 21.7 „
Saldo bedrijven	„ 19 „
Ontvangsten rechtstreeks tegenover uitgaven	„ 35.1 „
Diversen	„ 8.1 „
	f 231.5 „

Onder het bedrag van f 109 miljoen aan belastingen is begrepen f 42.5 aan in- en uitvoerrechten en accijnzen en f 13.5 miljoen aan landrente. Terwijl de raming van de opbrengst van deze twee belastingen dus f 62 miljoen bedraagt, worden de ontvangsten van alle andere belastingen te zamen op f 47 miljoen geraamd. In 1905 werd aan belastingen ontvangen f 59 miljoen, waarvan f 19.5 miljoen aan in- en uitvoerrechten en accijnzen en ongeveer f 18 miljoen aan landrente. Hieruit blijkt, dat de toename van de opbrengst der belastingen in een tijdvak van tien jaren met f 50 miljoen voor ongeveer de helft aan de in- en uitvoerrechten en accijnzen te danken is. Bij de raming van dit middel voor 1915 is rekening gehouden met een voorgenomen verhooging van f 50 tot f 75 per H.L. van het invoerrecht van buitenlandsch gedistilleerd en den accijns op inlandsch gedistilleerd op Java en Madoera en voorts met de bedoeling om den invoer in bijna alle buitenbezittingen van inlandsch gedistilleerd van Java eveneens met f 75 per H.L. te belasten tegen afschaffing van de in die bezittingen bestaande drankpacht.

Ten aanzien van de andere belastingen verdient vermelding, dat de raming van de opbrengst van de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten verhoogd is met

Hoff. van H. M. de Koningin.

O. C. L. VOSVELD,

Opticiën - Instrumentmaker.

Korte Poten 42 - Tel. 3957 - Den Haag.

Hoff. van H. M. de Kon.-Moeder

f 800.000 op grond van het voornemen om in het gouvernement Sumatra's Westkust de regeling van de in 1908 ingevoerde belasting van de inlandsche bevolking te vervangen door de in dit jaar tot stand gekomen algemeene regeling. Daardoor zal voortaan ook aldaar 4 pct. in stede van 2 pct. van de inkomsten geheven worden. Tegelijkertijd zal echter voor Sumatra's Westkust eene nieuwe heereninstelling worden ingevoerd, waarbij de druk der heereninstellingen belangrijk zal worden verlicht, zowat wat betreft de werkzaamheden, waarvoor heereninstelling mag worden gevorderd, als het aantal dagdiensten per jaar.

In het bedrag van f 38.6 miljoen voor het saldo der monopolies is begrepen f 25.7 miljoen als saldo van het opiummonopolie. Niet minder dan f 16.5 miljoen van het saldo der producten ad f 21.7 miljoen heeft betrekking op het tin, terwijl bijna het geheele saldo van de bedrijven van f 19 miljoen aan de spoorwegen te danken is.

In mijn eerste artikel deelde ik mede, dat in totaal de uitgaven en de ontvangsten voor 1915 werden geraamd op respectievelijk f 337 miljoen en f 308.5 miljoen. Door de wijzigingen, welke sedert in het ontwerp zijn gebracht, zijn die bedragen thans gesteld respectievelijk op f 337.5 miljoen en f 309.5 miljoen. In de raming van de buitengewone uitgaven op f 40.5 miljoen is geen wijziging gekomen. Terwijl dus op den geheelen dienst een tekort geraamd wordt van f 28 miljoen, zou de gewone dienst een overschot van f 12.5 miljoen opleveren. Het ontwerp is thans in behandeling bij de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Daar deze het recht van amendement mist, kunnen de cijfers geen wijziging meer ondergaan.

R. ZUYDERHOF.

Tot meerdere Kennis omtrent Ned. Oost-Indië.

Naar wij vernemen zal, op verzoek van Z. E. den Minister van Koloniën, de heer A. G. Boes, Inspecteur bij het lager onderwijs in Ned.-Indië, bij wijze van proef, te Haarlem een cursus voor onderwijzers houden, om hun meer gedetailleerde kennis van Ned. Oost-Indië bij te brengen, ten bate van de lessen over Indië, aan de leerlingen der lagere school te geven.

Met buitengewone belangstelling namen wij kennis van deze poging des heeren Boes, welke tegemoetkomt aan de stappen, reeds herhaaldelijk door onze Vereeniging gedaan om bij het onderwijs in de geschiedenis en aardrijkskunde op de scholen in Nederland een ruimere plaats te geven aan de geschiedenis in de land- en volkenkunde onzer overzeesche bezittingen. In de jongste hoofdbestuursvergadering d.d. 31 October j.l. (zie notulen, punt VIb, opgenomen in het K. W. van 12 Nov. d.a.v. No. 46) werd nogmaals de wensch uitgesproken, dat de Vereeniging daarvoor met kracht zou blijven ijveren. Wij zien dus met groote belangstelling uit naar de resultaten van bovenbedoelde proef.

De Secretaris van het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West”,
E. F. GROOSS.

Uit de O. I. Mail.

De Gezondheidstoestand.

Nu de cholera te Batavia afnemende was in het begin der maand Nov. j.l., lezen wij, dat verschillende kampongs van Serang besmet zijn verklaard. De toestanden schijnen ook daar allesbehalve rooskleurig. Een correspondent van „De Javabode” schrijft o.m.:

Van inenting op groote schaal is geen sprake. Dat er groot gevaar voor uitbreiding bestaat, ligt voor de hand. Door de aanhoudende droogte verkeerden de wegen op en over de kotta in abnormaal slechten toestand. Op vele plaatsen loopt men tot de enkels in het stof en de passerende auto's jagen het in dichte wolken op.

Voor zoover we kunnen nagaan, dreigt er in de kotta geen watergebrek. Wel geven vele putten geen bruikbaar water meer, maar de „boren” loopen en worden den ganschen dag belegerd door toekangs kebon, die je, in de onmiddellijke nabijheid van de watervoorziening, meest liggend, rookend en de rest, wel besmettingsmogelijkheden in de gedachte brengen.

De laatste dagen komen ons klachten ter oore, die ook wel gegrond lijken. De nog bruikbare putten op sommige erven schijnen gebrek te krijgen van buren uit de kampong. Men hoort, te bed liggende, de ketting knarsen en rinkelen, maar de indringers zorgen er voor, zich tijdig uit de voeten te maken.

Buitenaf is het nog erger. In drabbig-modderige afvoerleidingen en droge kali's worden gaten gegraven om aan drinkwater te komen. Bruikbaar water is op vele plaatsen geld waard. Prijzen, die we hoorden noemen, laten we maar achterwege, uit vrees voor overdrijving. Nog juist bij tijds voor opname vernamen we uit stellig-vertrouwde bron, dat op de kotta ook enkele kwaadaardige gevallen van pokken zijn geconstateerd.

Dat bij verdere uitbreiding van een en ander het tekort aan geneeskundigen bijstand, dat zich in normale tijden reeds sterk doet gevoelen, nijpend zal worden, zullen we thans, met het oog op de plaatsruimte, niet nader toelichten, al zijn de voorbeelden voor het grijpen, waar de geheele residentie Bantam is aangewezen op de hulp van één Europeesche en twee inlandsche geneesheeren

Een regenbui.

Hoe weldadig de eerste regen na langdurige droogte in Indië aandoet:

Van morgen om half zes in mijn tuin. Het ochtendgloren begon. Met hun petroleumemmers over de schouders gingen langzaam de inlanders naar de put voor mijn huis. In de boomen was aanhoudend vogelgetjilp en vogelgeluid. Van de takken der boomen was het tikkend neervallen van druppelen. Er was glans op de bladeren en de neerhangende druppelen vingden de eerste zonnestralen op. De stof, die boom en struik had bedekt, was weg, alles was nu van een bekorende frischheid. Het was me alsof er nieuw leven en bezieling was gekomen in de natuur. Het was me alsof de palmen zich hadden uitgestrekt uit welbehagen. Ze stonden fierder, lieten hun takken niet neerhangen als gister nog, toen ze waren als van ongeluk bevangen. In een plasje baadde zich een vogeltje. Van nacht, na droogte van vijf maanden, is regen gevallen, zegen aanbrengeende regen.

Gul Ned.-Indië.

De jongste mailberichten vermelden:
Ter overmaking naar Nederland zijn bij het Centraal Comité te Batavia sedert de vorige opgave nog de volgende bijdragen ingekomen:

f 164.— 2de storting van het Comité te Bangkalan.
„ 241.15 eerste maandelijksche bijdrage van administrateur en geëmployeerden der Sf. Kemanglen, Adiwerna, Pangka en Bandjaratma, alle in Tegal.
„ 1912.— eerste storting van het Comité te Djokja.
„ 508.50 2e storting van het Comité te Pasoeroean.
„ 2500.— van het Comité te Madioen.
„ 354.— 3e storting van het Comité te Pasoeroean.
„ 592.— 2e storting van het Comité te Djokja.
„ 1400.— 1e storting van het Comité te Solo.
„ 1013.— van het Sub-Comité te Sitoebondo.
makende te zamen met de reeds vroeger gepubliceerde bijdragen een totaal van f 75.222.77, waarvan reeds f 50.000 naar Nederland zijn overgemaakt.

Bericht werd ontvangen van de oprichting van plaatselijke Comitès te Bengkoelen, Cheribon en Soekaboemi.

Reeds 131 kisten met kleederen zijn naar Holland gezonden.

Voor de noodlijdende Belgen werd tot heden ingetekend voor een bedrag van f 29000.

De Opleidingschool voor het kadaster.

Het voor de opleidingschool voor het kadaster in aanbouw zijnde gebouw te Bandoeng, zou volgens de „Preangerbode” einde Nov. j.l. gereed komen en het thans door die school ingenomen particulier huurhuis met 1 December a.s. ontruimd worden.

Meer uitgebreid Technisch Onderwijs.

In de „Javabode” van 11 Juni j.l. werd medegedeeld, dat de in het vorig jaar door de regering ingestelde, uitsluitend uit technici en verdere deskundigen bestaande commissie om te adviseeren omtrent de wenschelijkheid van de oprichting hier te lande van eene inrichting van meer uitgebreid technisch onderwijs, ter zake niet tot overeenstemming was gekomen.

Blijkens het door haar uitgebracht rapport waren er enkele leden vóór de oprichting, aanvankelijk op zeer bescheiden schaal, van de school, anderen daarentegen die de uitbreiding van het technisch onderwijs hier te lande noodig achten, terwijl eindelijk sommige leden, met de laatste zienswijze instemmende, nochtans gestemd waren voor de opvoering van het peil van het bestaande technische onderwijs door:

1º. hetzij aan de Koningin Wilhelminaschool te Batavia dan wel aan de Koningin Emmaschool te Soerabaja een 1-jarigen cursus te verbinden voor de opleiding van bouwen waterbouwkundigen. Deze cursus zou naar de bedoeling der voorstellers zijn te volgen door technische personen met eene langere of kortere practijk, terwijl aan degenen, die den cursus met goed gevolg zouden hebben doorlopen, de titel van architect zou worden gegeven;

2º. bij een der genoemde technische scholen een vervolgcursus op te richten in de werktuigkundige vakken, inzonderheid gericht op de behoeften van de suikerondernemers, die voor technisch meer ontwikkelde machinisten dan de bestaande inrichtingen afleveren, plaatsing hebben.

Met den directeur van onderwijs en eeredienst heeft de gouverneur-generaal zich in beginsel met de zienswijze van laatstbedoelde commissieleden vereenigd.

Thans worden de evenbedoelde denkbeelden uitgewerkt en er bestaat dus alle reden om aan te nemen, dat de beide sub 1 en 2 vermelde desiderata binnen een afzienbaren tijd in vervulling zullen komen. Zoo meent bovengenoemd blad.

Een Schoolreisje.

In het „Bat. Nieuwsblad” lezen wij:
Het gebeurt in Europa zeer veel, dat een aantal schoolkinderen, onder leiding van één of meer onderwijzers, een klein uitstapje maakt.

Het doel van zoo'n trip is natuurlijk de kennis der kinderen te verrijken en ze tegelijk een aangename afleiding te bezorgen.

Jammer genoeg gebeurt het in Indië slechts zelden. Jammer, omdat het doel, waarnaar men streeft, steeds wordt bereikt en daarom schooluitstapjes zoo nuttig zijn.

Een onderwijzer van een Hollandsch-Inlandsche school te Tjilegon maakte een goed geslaagde reis en de 16 leerlingen, welke daaraan deelnamen, leerden een massa in drie dagen tijds.

De Haagsche Commissiebank

37-39 Prins Hendrikstraat - - - 's-Gravenhage.

Effecten - Coupons - Beleening

Prolongatie - Deposito - C...ques

Safe-Inrichting.

P. G. JANSSEN'S

Luxe Verhuur Auto's,

Iederen dag disponibel voor ritten door **BELGIË**

Auto's voor Trouwgelegenheid
.....Maand-Auto's.....

Eenig Adres:
Koninginnegracht 1c,

over Hoofdingang Dierentuin.

Men lette op Telefoon No.
H 852 en H 404.

„INSTITUUT DE REGT”.

Internaat: RIJSWIJK (Z.-H.) Externaat
HAAGWEG 17. Telefoon 166. ORANJELAAN 26.

De geheele school, gebouwd in 1909, is ingericht volgens de moderne eischen der hygiëne met centrale verwarming.
De zeer gunstige resultaten der examens leggen getuigenis af van het degelijk onderwijs.

Het onderwijs omvat: Lagere school, H.B.S. met 5-jarigen cursus en Handelsonderwijs.
Uitvoerig prospectus wordt op aanvraag gaarne toegezonden.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAT 11
SPECIALITEIT IN
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
→ STEMPELINRICHTING

Firma H. VAN BESOUW - BREDA

Ondergoederen naar maat voor
: Uitzetten : Dames
: Indische Uitrustingen : en
: Heeren

DEGELIJKE goederen uitmuntende boven elke fabrieksconfectie. **Gegarandeerd!**

Vertegenwoordiger(ster) dagelijks te ontbieden.

Telegram-Adres: BESOUW, Breda. - Interc. Telef. 504.

De Staatsspoor stond een vrijkaart af van Tjilegon naar Weltevreden, Tandjong Priok en Buitenzorg.

Vrijdag j.l. kwam het troepje weetgierigen een bezoek brengen aan de drukkerij van de firma Kolff en Co. te Batavia, waar ze door den chef werden rondgeleid. In Weltevreden werden het Rubber Congres en de Dokter Djawaschool bezocht, terwijl op Priok de kinderen in de gelegenheid werden gesteld, het s.s. „Grotius” en een torpedobootjager te bezichtigen.

De tocht naar Buitenzorg was voor de meesten, die nooit verder dan Tjilegon waren geweest, een groote heerlijkheid. Natuurlijk gold het bezoek den Plantentuin en de musea.

Hoogst voldaan keerden de jongelui naar Tjilegon terug. Dit driedaagsche tochtje zal nog langen tijd in herinnering blijven van hen, die er aan deelnamen.

Nieuwe Europeanen.

In de „Javasche Courant” van 3 Nov. j.l. komt eene opgave voor van 185 personen, die bij ééne ordonnantie tot Europeanen zijn gepromoveerd.

Een olifantenplaag.

In het Padang- en Bedagei-sche heerscht een ware olifantenplaag, die den laatsten tijd zoon omvang heeft aangenomen, dat de belanghebbende planters zich noodzaak zien, zich dezer dagen om hulp tot de regering te wenden. Als een staaltje van de verwoesting die door de dikhuiden is aangericht, diene, dat in de afgelopen twee jaren de onderneming Ramboeng Sialang 3000 klapperen 15000 rubberboomen moest afschrijven.

Is hier voor liefhebbers van de olifantenjacht niet een goed werk te doen, vraagt de „Sumatra Post”?

Hoogere inlandsche onderwijzers-kweekschool.

Aan het verslag van de opening dezer inrichting in de „Locomitië” ontleenen wij het volgende:

Nadat de resident een kort woord van welkom had gesproken, wees dr. Hazen er op, hoe het feit van de opening dezer school van onberekenbare gevolgen zou kunnen blijken voor de ontwikkeling van de inlandsche samenleving. De oprichting van de school was een uitvloeisel van de nieuwere onderwijsinzichten. Er was allereerste opleving merkbaar. Wenschen en behoeften ontstaan of worden sterker, waaraan men vroeger weinig aandacht heeft geschonken. De behoeften concentreeren zich vooral in den wensch naar onderwijs als middel tot verheffing en onder de vele wenschen, van de inlandsche samenleving uitgaande, heeft de regering vooral ook gelet op die, aansturende op ontwikkeling.

Het Nederlandsch is daarbij noodzakelijk. De kennis van het Nederlandsch is niet alleen noodig voor het verkrijgen van kennis, maar ook om de inlandsche samenleving tot medeleven te brengen, waar zij tevoren geïsoleerd stond. De regering besefte steeds de juistheid van den wensch naar onderwijs in de Nederlandsche taal, aanvankelijk minder, maar later erkende zij de groote billijkheid van dezen wensch.

De kans om voor het onderwijs in Nederlandsch voldoende Nederlandsche onderwijzers te vinden, is gering. Het zoeken naar een oplossing leidde tot een serie voorstellen, aangeboden in 1913 voor de begroting van 1914. In de eerste plaats werden de inlandsche scholen 1e klasse omgezet tot Hollandsch-Inlandsche scholen, met het Nederlandsch als voertaal.

Het afloopen van die school zou voor velen den waarborg van een goede positie geven. Ook zouden deze scholen kunnen aansluiten aan het mulo-onderwijs, maar waar in de eerste jaren het peil van de hervormde scholen 1e klasse voor toelating tot de mulo-school nog te laag zou zijn, werden op die inrichting voorbereidende klassen ingesteld en verder zouden de mulo-scholen dan aansluiting geven aan de hogere vakscholen.

De voorstellen werden aanvaard en besloten werd tot een spoedige uitvoering. De bezwaren waren een tekort aan Europeesche onderwijskrachten en daarbij moest het aantal Hollandsch-Javaansche scholen nog wel worden uitgebreid. Vandaar dat het denkbeeld om inlandsche onderwijzers op te leiden als vervangers van de Europeesche leerkrachten, ernstig werd overwogen.

Als bezwaren werden aangevoerd, dat dan het Nederlandsch onmogelijk goed zou zijn bij te brengen. Er werd toen een conferentie van autoriteiten gehouden in 1913 en men kwam daar tot de overtuiging, dat de beste leerlingen der inlandsche kweekscholen zeker op het benoemde peil zouden zijn te brengen. De Europeesche hulpakte was gericht speciaal op Europeesche toestanden, maar in dit geval was te verkiezen iets speciaals, iets zelfstandigers, omvattende speciale Indische belangen en toestanden. Dientengevolge werd besloten tot een speciale opleiding, welke op de Indische omgeving zou zijn berekend. Het overleg leidde tot het besluit, om een speciale opleidingsinrichting te vestigen, welke een waarborg zou geven voor een deugdelijke vervanging van Europeesche leerkrachten.

De cursus zou drie jaren duren en kosteloos worden gegeven. De leerstof zou zijn een herhaling, voortzetting en verdieping van het tegenwoordige leerprogram en gericht zijn op een verbreiding van inzicht in kennis, welke rekening zou houden met de ook aan Europeesche leerkrachten te stellen eischen. Het tractement der onderwijzers zou f 100 bedragen met 6 verhoogingen ieder van f 25.—

De hoofdlijnen waren dus vastgesteld en spr. meent hiermede te hebben aangetoond de groote betekenis van de nieuwe inrichting en de waarde, welke aan haar welzijn is te hechten.

Spreker bedacht ten slotte allen, die hebben medegevoerd tot de instandkoming van deze school, onder wie de landvoogd, die zich zooveel moeite voor de school had getroost.

Toespraken werden nog gehouden door Raden Kamil en de president van de Vereeniging voor Inlandsche onderwijzers.

Een bezichtiging van de lokalen der school en het internaat volgde. Daarna had een lunch plaats ten huize van den assistent-resident en te half vijf ging men uit elkaar. Aanwezig waren de directeur, resident, inspecteurs van Europeesch en Inlandsch onderwijs, assistent-residenten van Poeworedjo en Keboemen, regenten van Koetoardjo, Keboemen en Karanganyar en vele andere Europeesche en inlandsche autoriteiten en genoodigden, waaronder ook de heer Moresco.

Een Japansch-Nederlandsche Vereeniging.

Door de Japansch-Nederlandsche vereeniging wordt een circulaire verspreid, waarin er op gewezen wordt, dat de vereeniging in de eerste plaats ten doel heeft om door nauwere aanraking tusschen Japanners en Nederlanders, elkander meer bekend te maken met de toestanden en het streven in de beide landen en hun koloniën, op deze wijze misstanden weg te nemen en elkander meer vertrouwen en wederzijdsche achting in te boezemen, en loopt volkomen parallel aan die, welke in Nederland het aanzijn heeft gegeven aan de onlangs opgerichte „vereeniging tot verbreiding van kennis omtrent Nederland en zijn Koloniën in het buitenland”, met welk genootschap wellicht een vruchtbare samenwerking mogelijk zal zijn.

Maar de Vereeniging wil meer.

Aan de bevordering van den handel tusschen Japan en Holland, maar vooral tusschen Japan en de Hollandsche koloniën, wil de Vereeniging medewerken met alle kracht, die van een invloedrijke organisatie, met leden van beide naties, uit zal kunnen gaan.

Het is nog wel niet mogelijk hier nu al een volledig programma op te nemen, wij kunnen echter reeds mededeelen, zoo wordt in de circulaire gezegd, dat de volgende denkbeelden voor middelen ter bereiking van het tweede doel ter sprake kwamen, en de uitwerking hiervan reeds de volle aandacht van het bestuur heeft.

a. Het inrichten van een inlichtingenbureau, waar alle leden gratis informaties kunnen krijgen voor al wat betreft industrie, scheepvaart, handel, enz. tusschen Nederland, de Koloniën en Japan.

b. Het inrichten van een boekerij in Japan, zoo mogelijk van boekerijen in Japan, Den Haag en Batavia, waar leden alle werken kunnen vinden, die zij voor eventuele studie van Japansch Hollandsche belangen noodig hebben.

c. Het vormen van een commissie om Hollandsche leden, die in verband met zulke studies Japan bezoeken, in contact te brengen met autoriteiten.

d. Het oprichten van een permanente tentoonstelling in Japan van de producten van onze Koloniën.

Intusschen, de kleine groep van over Japan verspreide gezeten Nederlanders is niet bij machte in deze alles te doen. Trouwens, het geldt hier geen zaak, die in het bijzonder den in Japan zelf gevestigden Nederlanders zou moeten ter harte gaan; integendeel, zij verdient warme belangstelling, de moreele en financiële steun van elken Nederlander zoowel in het Vaderland als in de Koloniën en in den Vreemde, die met ons overtuigd is, dat de totstandkoming dezer Japansch Nederlandsche Vereeniging als een der beste middelen moet worden beschouwd om de vriendschappelijke betrekkingen tusschen de beide naties te versterken en den handel te bevorderen.

Ten slotte wordt in de circulaire een beroep gedaan om de vereeniging te steunen. Adres van den secretaris is: Wm. Holst, Yamashita-cho 84, Yokohama, Japan.

Timoreesche droomen.

In het kort verslag van Timor over Juli lezen we o. m. het volgende niet onvermakelijke verhaal:

Het bericht kwam binnen, als zouden eenige kampongs in het landschap Koei (Alor) neiging tot weerspannigheid aan den dag hebben gelegd. De afd.-bestuurs-assistent vertrok met $\frac{1}{2}$ brigade gewapende politiedienaren ter onderzoek daarheen.

Omtrent het geconstateerde werd nog geen bericht ontvangen. In Goenoeng Moetis (Midden Timor) werd zekeren Lafoe Neno op den voorgrond geschoven door eenige rad-draaiers om als „Keizer” erkend te worden. Daartoe waren door boden verschillende hoofden opgeroepen om te Seoaaam (plm. een $\frac{1}{2}$ uur buiten Noil Toko) een vergadering te beleggen en uit te maken of zij den Keizer al of niet zouden „terimah”. Men zou daarna den toean compenie (civiel gezaghebber te Noil Toko) met de keuze in kennis stellen en de gevolgen zouden zijn dat de compenie zou terugkeeren naar Koepang, de telefoon opgebroken worden tot Koepang, geen heerdiensten meer verlangd en de registratiepassen overbodig worden.

Ook werd de bedreiging geuit, dat, indien Lafoe Neno geen keizer werd, het water van de zee tot aan het bergte (Goenoeng Moetis) zou komen. Hierbij zij aangegevend, dat behalve eenige als ongunstig bekend staande typen, voornamelijk ouden van dagen in de zaak gemoeid zijn. Deze oudjes, nog zeer gehecht aan traditie, zijn als 't ware de dragers van de Timoreesche gedachte, dat de Compenie slechts tijdelijk in Midden Timor vertoeft om orde te brengen in den chaos van zaken, ontstaan door vroegere veeten der rijkjes onderling. Zij meenen, dat het arbitragewerk der compenie nu zowat afgelopen is, verlangen dus hun vrijheid (d. i. geen heerdiensten enz.), doch zullen niet nalaten de compenie weer te roepen als

Hillmer & Co.

Noordeinde 58. Tel. 1667

PIQUÉ HEMDEN

f 2.75, f 3.50, f 4.- f 4.50.

Engelsche Hemden

steeds de nieuwste Dessins van af f 2.50.

Rijke keuze DASSEN.

Gemaakte en Zelfbinders.

INSTITUUT „HAAGSCHE TEEKENCURSUS”

OPGERICHT 1906.

Gevestigd Galileistraat 2a. - Den Haag.

Opleiding L. O. en M. O. Teekenen.
Onderwijs in Etsen, Schilderen en Kunstnijverheid.
Spreekuur: Dinsdag 2-3 uur.

Directie: W. H. BIK.
J. VAANDRAGER.

Middelbare School v. Handel en Administratie,

LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H. B. S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken gelijkgesteld met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afloopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.

Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJMSTRA.

GESCHER & KEMPER

ROTTERDAM BRED A AMSTERDAM ARNHEM

TAPIJTHANDEL EN COMPLETE MEUBILEERING

VLAMINGSTR: 22. DEN HAAG

VOOR INDIË. De aangenaamste, mooiste en nuttigste bezigheid is zeker het **Fluweelplett**

en Schilderen. Onderricht bij

Firma TENZER, Noordeinde 139a, Den Haag

Magazijn en Fabriek van Schildersartikelen, voorwerpen om te Branden, Snijden, enz.

RIJK GEILLUSTR. PRIJSCOURANT VAN HOUTWAREN 'egen inzending van 50 cent franco Indië.

Schill & Capadose

Hofstraat 17 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.

SAFE-DEPOSIT.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.

DEPOSITO's, PROLONGATIES.

CHANGE.

ASSURANTIE. LEVENSVZERKERING.

de orde opnieuw moet worden hersteld. Zij zijn de compagnie dus absoluut niet vijandig gestemd, doch vinden haar thans te veel.

Nu staande het onderzoek gebleken is, dat de compagnie niet denkt aan heengaan en zich beschouwt als de pah toean, begrijpen de getuigen, dat zij zich zeer gecompromitteerd hebben en krabbelen terug, zoodat het opsporen van den oorsprong dezer beweging zeer bemoeilijkt wordt. Dat het fetterschap Goenoeng Moetis de bakermat is der beweging, staat intusschen vast. Mollo staat er geheel buiten en Miomaffo is onwillekeurig er bijgehaald. De zaak is nader in onderzoek, bestraffing van de agitators zal plaats hebben.

PERSONALIA.

De Regeering.

Vanaf 10 dezer, op welken datum de gouverneur-generaal een dienstreis over Java aanvangt, is tot na zijn terugkeer het dagelijksch beleid der zaken opgedragen aan den Vice-President van den Raad van Nederlandsch-Indië, den Heer J. B. van der Houven van Oordt.

De Landvoogd naar de „Koloniale“.

De ontvangst van den landvoogd op de expositie zou in allen eenvoud, zonder speeches of feestelijkheden, zelfs zonder muziek geschieden. Z.Ex. zou de geheele expositie in oogenschouw nemen.

De Landvoogd naar de Peststreken.

De hoofdredacteur van het „Soer. Hbld.“ betoogt, dat het aanstaand bezoek van den landvoogd aan de Malangse peststreken feitelijk overbodig is.

Bij het vorige bezoek werd reeds voldoende ijver en toewijding gedemonstreerd en werden beloften gedaan. Daarbij bleef het echter.

De mislukking van het pestbestrijdingssysteem is in hoogste instantie aan den landvoogd te wijten, die geen man van de daad, maar van de vormelijke behandeling is en in Malang iemand had moeten plaatsen, die opgewassen was tegen de Indische lamlendigheid en bureaucratie trucs.

De Bataviasche bladen deelen de zienswijze van den heer Van Geuns niet.

Naar „De Javabode“ vernam, zou dr. Vogel, hoofdinspecteur van den geneeskundigen dienst, 10 of 11 Nov. voor 3, 4 maanden naar de peststreken gaan.

Secretaris Onderwijs.

Het „Soer. Hbld.“ verneemt, dat de benoeming van mr. Creutzberg tot opvolger van mr. Kalshoven, als secretaris van het departement van onderwijs te verwachten is.

Benoemd tot buitengewoon substituut griffier van den landraad te Makassar de rechterlijk ambtenaar Mr. K. H. Korff.

Veroordeeld.

Het hoog militaire gerechtshof veroordeelde den aviateur Coblijn tot een maand gevangenisstraf wegens het veroorzaken van een auto-ongeluk. Coblijn werd onmiddellijk opgesloten.

Aftrading Gemeenteraadslid van Batavia.

Het „Bat. Nieuwsblad“ schrijft:

De heer S. R. J. Onnen heeft onzen gemeenteraad te kennen gegeven, dat hij als lid van dien raad wenscht af te treden.

Wij betreuren ten zeerste het besluit van den heer Onnen. Hij toch was een onzer weinige gemeenteraadsliden, die, zonder eenig effectbejag, de gemeente naar zijne beste krachten — en die zijn groot — diende. Spreken is mijn ambacht niet, dat is steeds de leuze geweest van dezen man, wiens ruime technische kennis meer dan eens schoone vruchten voor onze gemeente heeft opgeleverd en wiens kracht niet in spreken, doch in handelen gezocht moet worden. Het is een gevoelig verlies, dat onze gemeenteraad door de uittreding van den heer Onnen lijdt.

De begrafenis van mr. van Arkel.

Groot was de belangstelling bij de begrafenis van mr. Van Arkel, zoo lezen wij in „De Javabode“.

Op het sterfhuis, op Tjikini, bevonden zich o.a. de vice-president van het hooggerechtshof mr. Kruseman en de leden van het hof mrs. Uhlenbeck, Boekhoudt en Kleijn, de advocaat-generaal Mr. Monsanto, de president van den Raad van justitie Mr. Dijkstra, de vice-president mr. Luijke Roskott en de leden van den raad Mrs. Visscher, Tajtelbaum, Filet, Wolterbeek Muller en Pino, de officier van justitie Mr. Rahder en de sub. officier Mr. Hesselink, dr. Noordhoek Hegt, Baron Boetselaar van Dubbeldam, ds. Miedema, Mr. Nolst Trinité en vele anderen.

De lijkwagen was bedekt met bloemen, terwijl nog een wagen vol bloemstukken en kransen volgde.

Toen de stoet op de begraafplaats aankwam, bevonden zich daar reeds o.a. Mr. Nederburgh, president van het Hooggerechtshof en Mrs. Neiss en Mens Fiers Smeding, leden van het hof, de heer Coenen, lid van den Raad van Indië, Mr. Andree de la Porte, procureur-generaal, mr. Cordes, directeur van het Departement van justitie, de heer Carpentier Alting, dr. Grijs en vele leden van de bali, o.a. mrs. De Meijer, van Dijk, Henry, Hoorweg, Rubenkoning, Thomas en Maclaine Pont, de

heer van Oosterzee en vele vrienden en verwanten. Verder de deurwaarders bij den Raad van Justitie, de klerken, enz.

Suriname.

Het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer betreffende de Surinaamsche begroting voor 1915 is kort, maar krachtig van toon.

In de eerste plaats zou men wenschen ingelicht te worden of de gevolgen van den oorlog zich ook in Suriname doen gevoelen, of het noodig is gebleken buitengewone maatregelen te nemen en of er voldoende voedingsmiddelen voor de bevolking aanwezig zijn.

Deze bezorgdheid van het moederland zal niet nalaten in de kolonie een aangename indruk te maken.

Bij de samenstelling van deze begroting is wederom het zoogenaamde plan-Idenburg gevolgd, krachtens hetwelk het nadeelig verschil tusschen de gewone huishoudelijke uitgaven en de eigen middelen der kolonie elk jaar met f 30.000 moet verminderen. Het Voorloopig Verslag merkt op, dat Gouverneur Idenburg nooit van de vermindering met een vast bedrag gesproken heeft en dat het plan, aldus opgevat, een zeer ondeugdelijk stelsel moet worden genoemd.

Zoowel in de kolonie als door de Staten Generaal is dit meermalen aangetoond, maar het schijnt voor het Departement van Koloniën moeilijk afstand te doen van een eenmaal opgevatte meening.

Verscheidene leden hadden met leedwezen uit het koloniaal verslag gezien, dat de Rotterdamsche combinatie in zake de bacovencultuur niet tot overeenstemming heeft kunnen komen met de Surinaamsche planters. Het is, na de mislukking van de door 's Ministers voorganger voorgestelde cultuurbank, een tweede poging, die heeft gefaald. Welk uitzicht bestaat er thans op een bevredigende regeling van deze zoo uiterst belangrijke zaak? Te meef betreurde men dezen gang van zaken, nu gebleken is, dat de cultuur van de Congo-bacoven in Suriname niet van ziekten te lijden heeft. Maar nu ontbreken en het geld om de cultuur te drijven en de gelegenheid om het product te verschepen. Men zou gaarne vernemen, of de Minister een nieuw plan heeft om in deze nooden te voorzien. Spoed is hier zeker zeer gewenscht. Wordt niet spoedig de mogelijkheid geopend crediet te bekomen en een geregelden afzet te bekomen, dan zal de bacovencultuur geheel en voor goed verlopen. Met klem drong men er op aan, dat de Minister aan deze aangelegenheid zijn volle aandacht wijde en tegen energieke maatregelen niet opzie.

Door eenige leden werd het denkbeeld geopperd om met de Surinaamsche Bank, waarvan het octrooi nu zal eindigen, te onderhandelen over een wijze van credietverleening door deze bank aan den landbouw, met steun van het Gouvernement.

Wij meenen hier te mogen opmerken, dat hiermede de gelegenheid niet geopend zou zijn om de bacoven te verschepen. Krediet alleen helpt niet. Noodiger dan het crediet is de zekerheid van een geregelden afzet.

Eenige leden hadden vernomen, dat aan de Marowijne kwikzilvererts zou zijn ontdekt. Zij vroegen of de Regeering daaromtrent iets bekend is en zoo ja, of zij deze ontdekking als een zaak van beteekenis beschouwt.

Het eerste gedeelte dezer vraag doet vreemd aan, waar wij in het Koloniaal Verslag 1913, blz. 3, lezen: „Nabij de Marowijne-rivier werd cinnaber-erts gevonden. Over de analyse daarvan aan de Technische Hoogeschool te Delft werd een gunstig rapport ontvangen. Voorschriften betreffende de exploitatie zijn in overweging.“

In het Koloniaal Verslag 1914 vonden wij niets over deze ontdekking.

Ook bij de artikelen werden verschillende belangrijke opmerkingen gemaakt. Zoo b.v. bij art. 112. Een bedrag van f 1000 voor premieën ter bevordering van den kleinen landbouw is bij Nota van Wijziging teruggenomen. Van die premieën werd, blijkens den toelichtenden staat, verwacht, dat zij voor de kleine landbouwers een aansporing zouden zijn hun best te doen bij het onderhoud van hunne perceeltjes. Bedenkt men, dat het Gouvernement telken jare betrekkelijk groote sommen uitgeeft om perceeltjes voor kleine landbouwers beschikbaar te stellen, dan springt de doelmatigheid van een uitgaaf, die het goede onderhoud bevordert, in het oog. Daarom oordeelde men het niet juist, dat het aanvankelijk voornemen is opgeofferd aan de moeilijkheden, die de ingetreden buitengewone omstandigheden hebben medegebracht.

Het sommetje is de moeite niet waard, maar overigens meenen wij, dat het zooveel niet schaadt de premieën in 1915 niet uit te keeren.

Bij de afdeling „Departement van openbare werken en verkeer“ werd gevraagd, hoe het staat met de onderhandelingen over de overdracht van den dienst der koloniale vaartuigen aan een particuliere maatschappij. Reeds jaren geleden zijn deze onderhandelingen geopend. Worden zij nog voortgezet en verwacht de Minister daarvan eenig resultaat?

Deze onderhandelingen hebben, indien ze nog hangende zijn, het karakter aangenomen van diplomatieke gedachtenwisselingen, d.w.z. dat men er grijs bij wordt, zonder tot een beslissing te komen. Het is te hopen, dat de Minister nu kort en goed zal verklaren, dat de koloniale vaartuigen koloniale vaartuigen blijven en dat men alles in het werk zal stellen om dezen tak van dienst winstgevend te maken, zoo noodig afgescheiden van de afdeling openbare werken. Het bedrijf vordert andere kwaliteiten dan

Door adverteeren in dit blad moet de aandacht op Uwe Firma of Uwe branche gevestigd worden en blijven. Zij, die veronderstellen dat Reclame iets is, waarop dadelijk bezuinigd kan worden, bewijzen, dat zij de reclame niet van den goeden kant bezien.

LUXE BROODFABRIEK PAUL C. KAISER HOFLEVERANCIER

ENGELSCHES CAKES
Prima en gewone, in verschillende smaken.
TULBAND in verschillende grootte.
Fijn en gewoon KRENTENBROOD

Instituut W. G. Taanman, KOST- en DAGSCHOOL.

De Perponcherstraat 105-103-101 - Den Haag

In 1913 slaagden ONDER MEER voor:

Eind-ex H.B.S. 5 j. c. 6 leerl. — Cand. O.I. ambt., 1 leerl. — Milit. Acad. te Breda 2 leerl. — Instit. voor de Marine 1 leerl. — Cadettensch. Alkmaar 4 leerl. — Middelb. Kol. Landbouwsch. te Deventer 4 leerl. — Machinistensch. van de Marine, te Hellevoetsluis 1 leerl. — Zeevaartschool te Rotterdam, 1 leerl. — Gymnasium (1ste klasse) 2 leerl. In 1914 slaagden o.a. 7 leerlingen voor Eind-ex. H.B.S. 5 j. c. en 3 leerlingen voor 1ste klasse Gymnasium.

Meisjes worden ook als leerlingen aangenomen.

DORDTSCHES BANK 'S-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14 behandelt alle Bankzaken.

P. DICKHOFF.

Kunsthandel - Spiegel- en Lijstenfabriek
ENCADREMENTEN.

Speciale bewerking voor de tropen.

86a PIET HEINSTRAT 86a.

Telefoon 5676.

DEN HAAG.

Tandborstels, Badmutsen, Sponsen
Bandages en Gordels.

WED. G. STREITWOLF,

Telefoon 2413.

105, Noordeinde 105.

THE KING VEILIGHEIDSVULPENHOUDER
met gouden pen
en schroefdrop. In elke richting te dragen
zonder lekken.

MET VULLER EN CLIPS f 4.—

J. MEEUSSEN & ZOON - Den Haag - Korte Poten 32

LEESBIBLIOTHEEK in 4 talen,

(de nieuwste uitgekomen werken worden direct opgenomen)

Leesprijs 5 cents per deel voor de eerste week,
voor iederen dag langer 1 cent bijbetalen.

Boek- en Kantoorboekhandel

E. VAN ANDEL,

WEIMARSTRAAT 16a, bij de Suezkade.

DEN HAAG

ADVERTENTIE-BUREAU.

die men in den chef van openbare werken eischen moet.

* * *

Tot onze teleurstelling hebben wij in het Voorloopig Verslag geen verzoek om opheldering gevonden van hetgeen heeft plaats gehad bij de benoeming van een inspecteur voor het onderwijs. Wij hebben over hetgeen aan de benoeming is voorafgegaan meermalen in dit weekblad onze meening gezegd.

Nu men een hoofdonderwijzer heeft benoemd en niet iemand uit de kringen van het universitair of middelbaar onderwijs, mag de vraag gedaan worden, waarom geen der in Suriname zijnde Nederlandsche hoofdonderwijzers in aanmerking mocht komen.

In het blad „Suriname” van 30 October vonden wij daaromtrent o.m. deze opmerkingen: „De zaak is dat hier een heele rist mannen gepasseerd zijn, die elk op grond van hun langdurige werkzaamheid bij en hun kennis van het onderwijs hier te lande, betere aanspraken konden doen gelden dan een onbekend schoolhoofd in het Moederland, dat geliefde te solliciteeren naar de betrekking.

Uit deze handelwijze, waarbij grootendeels Hollandsche hoofdonderwijzers getroffen zijn, blijkt, dat de Regeering alles wat in de kolonie zich bevindt — al is het dan ook van zuiver Hollandschen oorsprong — inferieur beschouwt aan wat nog in Nederland is.

Dat is treurig, diep treurig voor de heele kolonie.”

Naar onze meening is dit verwijt aan het verkeerde adres gericht. De schuldige is hier zonder twijfel de Gouverneur, die hierdoor blijk heeft gegeven niet in staat te zijn de onder hem dienende ambtenaren te beoordeelen.

Naar wij meenen te weten, was het de Minister, die gewenscht heeft, dat de sollicitatie zou openstaan ook voor de in Suriname dienende hoofdonderwijzers. In ons vorig nummer hebben wij uit „De West” een stuk overgenomen, waaruit bleek hoe de Minister gereageerd heeft op een vraag van den Gouverneur om uitzending van vijf verpleegsters. Wij twijfelen niet of de Minister heeft ten opzichte van de vraag van den Gouverneur om uitzending van een inspecteur van het onderwijs hetzelfde standpunt ingenomen. De Gouverneur moet dus de ongeschiktheid van de in Suriname werkzaam zijnde Nederlandsche hoofdonderwijzers hebben aangetoond. In het belang van alle Surinaamsche ambtenaren is het dringend noodzakelijk, dat de Minister in deze zaak het volle licht doe schijnen. De gepasseerden hebben het recht te weten waarom zij gepasseerd zijn.

Curaçao.

Begin November jl. zijn er gelukkig op Curaçao eenige regenbuien gevallen. In de bladen van de helft dier maand wordt geschreven:

Het water blijft vallen over ons eiland, dan hier, dan daar. Sta. Maria heeft nog heel weinig gehad, Sta. Rosa iets meer, maar anders heeft het tamelijk wel overal geregend. Het meest schijnt Westpunt gevangen te hebben: 220 m.M. Ooggetuigen verhalen, dat het water daar stroomde als bij de Niagara-falls.

Hopen wij op een goed oogstjaar. Een goed begin verzekert ons al half van een goed einde.

* * *

In de Amigoe di Curaçao van 7 Nov. jl. lezen wij:

„Op Woensdagmorgen 4 Nov. omstreeks 10 uur werd nabij de kerk van Sta. Maria een buitengewoon natuurverschijnsel waargenomen.

Op het erf der pastorie ten Oosten van het Kerkhof stond minstens 5 minuten lang een windhoos, die een geluid maakte als 5 auto's tegelijk; zand en aardkluiten, dorre takken en blaren, maïsstokken, papier en zand omhoog trok in een wervelkolom van honderden Meters hoog. Deze geheele stofzuil schoof daarna onder hard fluitend en brommend geluid beoosten de school in de richting van Ceroe Fortuna. Toen scheen zijn kracht gebroken en stortte hij ineen.

In den omtrek was het doodstil.

Het was een indrukwekkend, angstaanjagend gezicht. Men wist niet, wat van dat alles komen kon. Had de hoos tegen de school geslagen, dan waren de gevolgen niet te overzien geweest. Goddank bewoog de wervelwind zich over een oppervlakte waar geen gebouwen stonden.

De windzuil werd op grooten afstand gezien en het geluid zeer ver gehoord.

Op Sta. Maria zijn vroeger meer windhoosen voorgekomen, maar nooit werd er zulk een groote gezien en nog nimmer maakte zij zooveel oorlogsgeraas.

Nog een ander natuurverschijnsel werd verleden week Donderdag waargenomen.

Het was omstreeks 5 uur in den morgen, toen plotseeling een lichtkogel van Noord naar Zuid schoot en wel 5 minuten lang een sterk licht verspreidde. Men dacht eerst aan de oorlogskomeet met sikkel een maand geleden in Caracas gezien, maar ontdekte toen, dat het een vallende of verschietende ster was van buitengewone grootte.

* * *

De Kolonie Curaçao, die toch zelve zooveel nooden heeft, laat zich op liefdadig gebied niet onbetuigd.

Namens het Comité te Willemstad ter inzameling van gelden ten bate van de naar Nederland uitgeweken slach-

offers van den oorlog is in De Cur. Crt. van 11. Vrijdag bekend gemaakt, dat de inzameling f 2106.20 heeft opgebracht, en dat het bedrag, na aftrek der kosten van overmaking à f 35.53, is opgezonden aan de Secretaris van het Comité van Huisvesting van vluchtelingen te 's-Gravenhage.

Naar dit blad vernam, is door de Commissie tot inzameling van gelden ten behoeve van de noodlijdenden in Nederland, de toezegging van ingezetenen van Bonaire ontvangen, dat dezen gedurende een halfjaar maandelijks een bedrag van f 50.— zullen bijdragen tot het fonds van het Koninklijk Nationaal Steuncomité.

Blijkens kennisgeving door mejuffrouw Rebecca Cohen Henriquez in de plaatselijke bladen aldaar, heeft de verkoop van klompjes, op haar initiatief tot hetzelfde doeleinde als bovenvermelde inzameling geschied, de som van f 551.10 opgebracht.

Het Koninklijk Nationaal Steuncomité, dat voortgaat wekelijksche en maandelijksche bijdragen in ontvangst te nemen, moet reeds een bedrag van plm. f 11.000 bijeen hebben.

De Vrijmoedige zegt terecht:

„Ondanks den alles behalve gunstigen economischen toestand, waarin de kolonie, ook tengevolge van den Europeeschen oorlog, verkeert, heeft zij blijk gegeven van haren goeden wil, om, naar de mate van hare krachten, het Moederland bij te springen in de abnormale omstandigheden, waarin het zich thans bevindt.”

* * *

In de Curaçoesche Crt. van 15 Nov. jl. lezen wij, dat bij den Koloniale Raad is ingediend een ontwerpverordening tot aanvulling van de Algemeene Verordening op den in-, uit- en doorvoer en de accijnzen (P. B. 1908 No. 33), strekkende om de vrijstelling sub No. 12 van art. 126 der Algemeene Verordening op den in-, uit- en doorvoer en de accijnzen (P. B. 1908 No. 33), aldus wordt gelezen:

„Gereedschappen en materialen, bestemd voor de exploratie en exploitatie van mijnen of door natuurvorming in of boven den grond aanwezige meststoffen en voor den opbouw en de exploitatie van petroleumfabrieken raffinaderijen.”

Het ontwerp wordt door den Gouverneur als volgt toegelicht:

Het zou, naar de meening van ondergeteekende, voor de kolonie van groot belang zijn, indien petroleumfabrieken (raffinaderijen), op Curaçao werden opgericht.

Om zulks zooveel mogelijk te bevorderen, acht ondergeteekende het, met het oog op de groote sommen, die er gemoeid zijn met het oprichten van een raffinaderij op Curaçao, wenschelijk, dat het invoerrecht op alle materialen en gereedschappen, vereischt voor den opbouw en de exploitatie van zulk een bedrijf, worde afgeschaft.

Tot dat doel wordt aan den Koloniale Raad dit ontwerp ingediend.

* * *

De Amigoe di Curaçao vermeldt terecht met groote ingenomenheid:

De Gouverneur maakte, vergezeld door den Procureur-Generaal, den Commandant der troepen, en Adjutant Pieper, een proeftocht met de nieuwe Gouvernementsmotorboot, eerst door de haven en Schottegat, daarna ver zee in tot aan het wrak van de Oranje Nassau.

De tocht duurde ongeveer 1½ uur.

De boot zoowel als de motor voldeden in alle opzichten uitstekend. De boot is gebouwd door de Firma Goedkoop te Amsterdam en voorzien van een Hollandschen „Kromhout”-motor van 12 Pk. Deze wordt gedreven met ongezuiverde ruwe petroleum, hetgeen zeer zuinig is in het gebruik. De motor loopt uiterst regelmatig, is zeer eenvoudig in de behandeling en geeft de boot eene snelheid van ongeveer 7 mijl per uur.

De boot is absoluut zeewaardig en teneinde zoo noodig de motorloodsboot te kunnen vervangen, is tevens een gelegenheid aangebracht om te kunnen slapen.

Dit is reeds de derde Kromhout-ruwe-olie-motor, die onze haven rijk is, en de schoeners kunnen er nu vast op rekenen, dat zij, ook al is er geen wind, veilig de haven zullen worden binnengebracht.

* * *

Hoe te Willemstad in de vorige maand een drietal uitheemsche bezoekers aankamen vermelden de volgende berichten uit de plaatselijke bladen aldaar:

Begin Nov. is de heer Oreste Zamor, ex-president van Haïti, alhier aangekomen in gezelschap van 21 andere landgenooten.

In de plaats van den heer Zamor, heeft het Parlement den heer Davilmar Theodore tot president der republiek uitgeroepen.

Op 5 Nov. jl. kwam hier aan de heer Fernand Mauroux, Secretaris van de Fransche Legatie te Caracas, die den Gouverneur een bezoek bracht, hetwelk dienzelfden dag werd beantwoord.

Op den tienden, nadat tevoren de Gouverneur, vergezeld van diens Secretaris en zijn militairen adjudant, een autotocht naar Beekenburg had gemaakt ter bezichtiging der quarantaine-inrichting aldaar, werd ten Gouvernementshuize door den Gouverneur ter eere van genoemden Secretaris een lunch gegeven, waaraan ook aanzaten eenige civiele en militaire autoriteiten en particulieren.

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

**Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams**

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

Kledingmagazijnen P. VAN DEN BRUL

AMSTERDAM
Nieuwendijk 184.

DEN HAAG
Veenestraat 15.

HOORN
Groot Noord 9.

LEEUWARDEN
Nieuwe Stad 94.

GRONINGEN
Heerenstraat 24
en 59.

ONZE GEMAAKTE

**HEEREN-, JONGEHEEREN-
en KINDERKLEEDING**

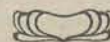
is **BEKEND SOLIDE** en munt
uit door **Eleganten Pasvorm**
en **KEURIGE AFWERKING**

Kleedermakerij van den eersten rang

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren
verkrijgbaar:

De Indische Rijsttafel.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND

DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Schrijver van „De Moderne Kookkunst”

3DE DRUK.

Prijs: ingenaaid . . . f 0.75

's-Gravenhaagsche Manege,

Kazernestraat 46-48. - Telefoon 3065.

Oudst Etablissement.

1ste Klasse Rijonderwijs.

R. J. J. HIEMSTRA, Directeur.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”.

Spuistraat 16 DEN HAAG Telefoon 3768.

Gunstig gelegen in het midden der stad.
Lift — Electricch Licht — Centrale Verwarming.
80 Kamers en Salons.

PLATS DU JOUR 50 CT — DINERS VAN f 1.50 EN HOGER.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.

J. DEN HARTOG.

gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE

Woensdag 11 Nov. te ongeveer 7 uur is door een uit zee komend klein vaartuig een Venezolaan op de kust ter hoogte van Vianen aan wal gezet. Het bleek te zijn de heer Manuel Flores Cabrera, directeur van een te Puerto Cabello verschijnend blad. Naar het schijnt heeft hij zijn land moeten verlaten wegens de opnemings van anti-gouvernementele stukken in zijn courant. Den weg van Pto. Cabello naar Coro heeft hij in acht maanden afgelegd, een buitengewoon lange reis dus. Het heeft zoo lang geduurd, doordat hij zich onderweg telkens moest verschuilen. Van Coro is hij met een zeilboot hierheen gekomen.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Om politieke redenen?

Het welgkende stuk van Victor Udo (Van de Wall), „Raden Adjeng Karina Adinda”, mag, zoo verhaalt de „Sinar Sumatra”, niet in de Vorstenlanden op Java opgevoerd worden. Daarentegen mocht het wel op andere plaatsen van Java, laatstelijk te Semarang op de Koloniale Tentoonstelling, vertoond worden. Het handelt over een regentsdochter, die een Europeesche opvoeding genoten had en verliefd raakt op een controleur bij het Binnenlandsch Bestuur, natuurlijk tegen den zin van de conservatieve ouders. Toen die ambtenaar bij een overstroming het leven verloor, maakte de regentsdochter zich van kant. Om politieke redenen mag dat stuk niet in Solo en Djokja opgevoerd worden, zoo vernam althans bovengenoemd blad.

Lotsverbetering.

Nog steeds wordt geklaagd over het lot van den loembongecommitteerde. Iemand uit de residentie Cheribon, tot dezen tak van dienst behoorende (volkscredietwezen), die zich „Moeielijkheid” teekent, schrijft daarover in de „Pantjaran Warta”:

Reeds meer dan eens is over het lot van deze gecommitteerden en de Mantris loembong in de Inl. en andere bladen geschreven, de aandacht van de autoriteiten er op gevestigd, een exemplaar dier bladen aan de betrokken autoriteiten en het hoofdbureau van het volkscredietwezen gezonden, maar nog steeds hooren wij niets verder. Nogmaals wil ik wijzen op de bezwarende omstandigheden waaronder wij werken. Elken dag moeten wij onze tournées maken, Zondagen en feestdagen kennen wij niet, dag aan dag verrichten wij ons werk, dat waarlijk niet licht te achten is en alle verantwoordelijkheid rust op ons, die de sleutels der padi-schuren in bewaring hebben. Wordt er ergens met een valschen sleutel ingebroken, dan worden wij teerst er over aangesproken. Dit alles is genoeg bekend bij de chefs. Volgens het nieuwe reglement in de residentie Cheribon, trekken wij uit den verkoop van de padi geen profijt. Wel is waar trekt het gouvernement op dit oogenblik ook de voordeelen daarvan niet, maar later zal dit toch wel anders worden. De gecommitteerden worden mondeling aangesteld en ontslagen door de dessahoofden, die daarover geen rekenschap verschuldigd zijn. Wij zijn dus overgeleverd aan de willekeur van deze hoofden. Kan er nu van onzen kant sprake zijn van een ernstige plichtsopvatting? Wij doen ons werk, meer ook niet. Waartoe dient het harde werken, als wij er toch niet meer profijt van trekken kunnen en wij elken dag op staanden voet ontslagen kunnen worden? Een prikkel is er dus niet! Hier komt nog bij, dat een gecommitteerde, die een maandelijksch traktement van f 30 geniet, in de belasting voor f 14.94 is aangeslagen. Voor het maken van zijne tournées worden hem geene reiskosten uitbetaald. Nu vraag ik u af — alzo „Moeielijkheid” — is dan een traktement van f 30 's maands wel voldoende? Wij ontvangen daarvan slechts f 27 schoon in handen, omdat voor de borgtocht ook van het traktement wordt afgehouden. De gecommitteerde is genoodzaakt schulden te maken, geld tegen hooge rente op te nemen. Wat is dan wel 't gevolg hiervan?

Laat mij in 't kort samenvatten, wat wij, gecommitteerden, gaarne zouden willen: a. Wij worden niet in de belastingen aangeslagen, maar opgenomen bij het corps ambtenaren in vasten dienst. b. Het traktement worde herzien en verhoogd naar de mate van het zware werk, dat wij te doen hebben. c. Wij moeten promotie kunnen maken en niet levenslang „gecommitteerde” blijven. Dit zal een aanmoediging zijn om meer en meer in het belang van den dienst werkzaam te zijn. Nogmaals verzoeken wij, dat een exemplaar van dit blad, waarin dit stuk is opgenomen, in handen moge komen van het hoofdbestuur van het volkscredietwezen en van de heeren ambtenaren van dezen tak van dienst, die in Tegal geplaatst zijn. — Waaraan zal worden voldaan, teekent de redactie aan.

Weer een Arabische School.

De „Pantjaran Warta” vermeldt, dat nu ook te Bandjarnegara (residentie Benjoemas) een Arabische school geopend werd. Zij kwam tot stand op initiatief van den Pangoele van den Landraad aldaar. Alle pangoeles, naibs en andere geestelijken in de afdeling Bandjarnegara betalen voor de bestrijding van de daaraan verbonden kosten een maandelijksche contributie van 2½ pct. van hun maandelijksch inkomen. Prachtig! schrijft de correspondent, die zich „Orang bodo” teekent. Reeds 204 leerlingen zijn voor deze school ingeschreven, waaronder zonen van Inlanders, maar waarvan de meeste kinderen zijn van de geestelijken, verbonden aan de verschillende missigits, en van

gewone kampong-menschen. Alle kinderen, behalve die der leden van deze Vereeniging, moeten een klein bedrag aan schoolgeld betalen. Er zijn 5 goeroes aan deze inrichting verbonden; 3 er van geven les in het Arabisch en in de kitabs; de 2 anderen geven onderricht in het Hollandsch met het Hollandsche letterschrift, in het Javaansch en in het rekenen. Zij krijgen een bezoldiging van de Vereeniging. Elken dag, behalve Vrijdags, wordt les gegeven van des namiddags 3—5 uur. Schoolbehoefte en leermiddelen worden door de Vereeniging verstrekt. Schrijver hoopt, dat deze school levensvatbaarheid mag bezitten en dat de verwachtingen van eerstgenoemden pangoele, die de opperste leiding op zich genomen heeft, bevredigd zullen worden. Schrijver zelf is van meening dat dergelijke scholen in een wezenlijke behoefte der Inlandsche bevolking voorzien, daar deze anders verstoken blijft van goede voorlichting in zake haren godsdienst.

Droogte en gebrek.

Uit Tjepoe (grens Bora en Bodjonegoro, residentie Rembang), schrijft men aan de Pembrita Betawi, dat daar in Bora en aangrenzende deelen van genoemd gewest groote vrees voor gebrek aan levensmiddelen bestaat. Nu is Rembang van ouds een streek, waar dit gevaar bijna elk jaar voor de deur staat, doch nu nog meer dan anders! Handel en Nijverheid staan stil. In de afdeling Toeban, waar de Inlanders gewoonlijk hunne katjang (aardnoten) aan de Chineezzen kunnen verkoopen, die ze weer naar Soerabaja uitvoeren, kan deze niet verkocht worden, zelfs niet voor ½ van den gewonen prijs. De Chineezzen zeggen, dat hunne pakhuizen nog vol zijn, omdat de firma's te Soerabaja sedert den oorlog geen katjang meer opkopen. De planters zijn nu verplicht geld op te nemen bij de welbekende geldschietters tegen hooge rente. Zij smeeken er om, want zij hebben anders voor vrouw en kinderen geen eten meer. Zij worden geholpen. Maar wat zal 't gevolg zijn, als ook dat geld opraaft? Werk is er haast niet meer voor den kleinen man. Het Gouvernement, de B. O. W., de N. I. S., het boschwezen, de K. P. Mij, laten de uitvoering van verschillende werken voorshands achterwege. Als de oogst van de velden af is, en de bevolking geen geld verdienen kan, zullen weer vele diefstallen, moord- en ketjoepartijen voorkomen. Vele Inlanders trekken nu reeds naar Soerabaja, maar ook daar valt niets voor hen te verdienen.

De Europeanen, die in afgelegen dessa's wonen, zooals de ambtenaren van het Boschwezen, nemen de noodige voorzorgsmaatregelen, doen bestellingen van vuurwapens te Semarang en Soerabaja, om zich in geval van nood te kunnen verdedigen tegen de aanvallen van ketjoes, dieven en moordenaars. Rembang staat van ouds bekend als een onveilig gewest, waar de bevolking van stelen en rampokken (ketjoes) houdt in tijden, dat er gebrek heerscht, in sommige deelen zelfs, als er voldoende mondkost aanwezig is. De politie heeft daar een moeilijke taak, thans meer dan anders. Over geheel Java wordt verder geklaagd over de langdurige en felle droogte. In geen maanden is een druppel regen gevallen. De putten zijn droog. Ziekten en branden zijn aan de orde van den dag. Te Batavia en ook op andere plaatsen, waar Chineesche nederzettingen zijn, hebben de Chineezzen de Tépekong rondgeleid om den regen van den hemel te doen nederdalen; maar tien dagen daarna viel er nog geen druppel. De Inlanders hebben hunne katten een bad doen nemen, wat anders ook moet helpen om regen te krijgen, maar ook dit middel heeft tot nu toe niet gebaat.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Over den Oorlog.

Ik kan nu toch niet nalaten mijn groot leedwezen te betuigen — zoo zegt Journalist in de Perniagan — over het lot, dat België thans ten deel is gevallen. Met den val van Antwerpen is dit land wel geheel ten onder gegaan. En dit alles als een gevolg van den wil en de daad om zijne neutraliteit tegenover Duitschland te handhaven? Van België kan gezegd worden, dat het de geheele geschiedenis door het land is geweest, waar de oorlogen bevochten en uitgevochten worden. Het kan ook niet anders, gelegen als het is tusschen twee groote machten, Frankrijk en Duitschland, die de eeuwen door nooit op vredelievenden voet tegenover elkaar gestaan hebben. Van Brussel vluchtte Koning Albert met zijn gezin, het hof en de regeerderspersonen naar Antwerpen. Van daar, waar hij zich zeker waande tegen verdere aanvallen en bedreigingen, werd hij verjaagd. Hij zocht met zijn leger een wijkplaats in Ostende, een kustplaats nabij het Engelsche kanaal gelegen. Ach, wat heb ik een medelijden met het Belgische volk! Honderduizenden zijn naar Holland gevlucht. Holland heeft hen met open armen ontvangen en alles aangewend om deze ongelukkige menschen liefderijk te verzorgen. Natuurlijk is de hoop en het verlangen der Belgen weer naar hun land terug te gaan als het van de Duitschers bevrijd is. Toen Antwerpen nog niet gevallen was, koesterden zij de hoop, dat de Franschen en Engelschen hen nog tijdig te hulp zouden komen; zij hebben nu slechts het einde van den oorlog af te wachten. Gelukkig voor hen, indien de verbonden Franschen en Engelschen de eindoverwinning zullen behalen. Zij krijgen dan hun geboortegrond terug en wellicht nog een stuk van het Duitsche grondgebied er bij, als vergoeding voor al het leed en de verliezen, die zij geleden hebben; maar..... als het Engeland eens niet

Teleph. 5492. **Vleeschhouwerij** **Valkenboschplein 3.** **GERARD BLONK.** Teleph. 5492. **Intercomm.** **Levering uitsluitend prima kwaliteit.** **Moderne Exploitatie.**

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES
WELBEKEND - BU ALLEN DIE MET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEVEN
DEGELUK ONDERWJS IN
DUITSCH . ENGELSCH . FRANSCH . SPAANSCH . ITALIAANSCH .
LET OP HET JUISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL
OVER DE WAALSCHER KERK
58^a NOORDEINDE NIET BOVEN KRUL TEL: 2234

Leverancier van Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden. Hertog van Mecklenburg, enz.

Sigaren Ex- en Import Maatschappij v/h L. LANGE.

Lange Voorhout 86, 's-Gravenhage

SPECIALE VERPAKKING VOOR DE TROPEN.
HOOGFIJNE LICHTRE BREMER SIGAREN
GEIMPORTEERDE HAVANA SIGAREN.

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdstaatskantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeren van woningen.

Gebroeders Domhoff

Hofkleermakers van Z. K. H. den Prins der Nederlanden.

's-Gravenhage

Parkstraat 8.

Rotterdam

Mosseltrap 5-6-7.

Heeren- en Dames-Kleermakerij.
Uitrustingen voor Oost- en West-Indië.
Uniformen voor Zee- en Landmacht.
Rij- en Automobielkleeding.
Galakleeding en Ambtsgewaden.

Amsterdam

Heerengracht 422.

Nijmegen

Graafsche weg 9.

Zuid-Hollandsch Koffiehuis

ROENMARKT 37 — DEN HAAG.

CAFÉ RESTAURANT.

DINERS van 5—8 uur, vanaf f 1.-, f 1.50 en hooger
Grootste Biljartzaal van 's-Gravenhage, 12 Biljarts

A. J. LINNEWEEVER,

Westeinde 32a - 's-Gravenhage.

Orthopaedisch Schoenmaker

KURKVERHOOGINGEN
OP VERSCHILLENDE MANIEREN.

Laarzen met baleinen, Laarzen met steunwerk, Beugels, laarzen, enz. enz.

geukken mocht de overwinning op de Duitschers te behalen, en als toch nog de Franschen het onderspit zouden moeten delven, weggevaagd zal dan het Belgenland van het aardrijk zijn.

Een Verbond tusschen China en Japan.

Engelsche kranten in Shanghai — zoo vernam de „Perniagan” — hebben een telegram uit Peking ontvangen, dat Japan zijn politiek tegenover China gewijzigd heeft, nadat door dit Rijk de grenzen op verschillende plaatsen in Shantoeng waren aangewezen, waarbinnen de strijd beperkt moest blijven. Lang te voren stoorde Japan zich niet aan de vertoogen der Chineesche regeering en meer eens hebben de revolutionaire elementen in China hulp en steun van en in Japan gehad. Maar nu onverwachts helpt het Bestuur in Tokio de regeering in China in haar strijd tegen de opstandelingen. 't Is mogelijk, dat deze beide machtige Staten nu een geheime overeenkomst gesloten hebben om elkaar in den strijd tegen de oppositie te steunen. Onlangs toch werd een Japanner, één der leiders van de Jong-Japan-partij, met behulp van Chineesche ambtenaren in Japan zelf opgevat. Wel een bewijs voor 't bestaan van een geheime overeenkomst, want de „Perniagan”. En als dit waar is, heeft de Chineesche Regeering in het belang van het Chineesche Rijk alles inzien goed gedaan. Over en weer helpt men elkaar binnenlandschen toestand op orde te houden. Mocht echter tot een oorlog tusschen deze beide landen komen, dan zou China nog aan 't kortste eind trekken; maar ook Japan zou er niet zonder kleerscheuren afkomen, daar de financiële toestand allesbehalve rooskleurig is. Het is daarom goed, dat China thans den vrede tegenover Japan bewaart, dat toch nog een groote kracht naar buiten ontvallen kan. Zelfs zou 't niet kwaad zijn, als een bondgenootschap tusschen deze beide landen tot stand kwam. China kan dan geheel op orde en krachten komen. Een dergelijk beleid kan ten deze wel van President J. van Sijpe verwacht worden.

Gevaar in en om de Bioscopen.

Reeds vroeger wezen wij op 't bioscoopgevaar, zoo schrijft de „Perniagan”. Maar nu is nog een ander groot gevaar rondom de bioscoop, dat door de politie, naar 't schijnt, heelemaal niet geacht wordt te bestaan. Op 't plein te Glodok (in de benedenstad van Batavia) heeft de Cinema Orion hare welgeslaagde voorstellingen. Avond aan avond is de tent vol, maar ook daarbuiten is het een verzamelaarsplaats van de nachtvinders geworden, die daar ongestoord en schaamteloos de noodige afspraken met het mannelijke publiek houden, tot groot ergernis van het fatsoenlijke publiek van de tent. Deze zaak wordt nu de *pasarkoepoe koepoe* (nachtvindermarkt) genoemd. Europeesche en Inlandsche politie-agenten houden er de wacht, maar doen niets tegen deze verstoring van de zedelijke orde van zaken.

Achteruitgang.

Wij maakten reeds vroeger melding — alzo de „Perniagan” — van de „Perniagan” — van de Jah Hak Hwee, de vereeniging, die avond-cursussen in het leven geroepen heeft, waar de vooruitstrevende Chineesche jeugd in de gelegenheid gesteld wordt het Chineesch en zijn letter-schrift aan te leeren. Het gaat thans minder goed met deze vereeniging, er gaat weinig kracht van haar uit, en het is meer dan noodig, dat daarop middels de bladen de aandacht gevestigd wordt en het bestuur eens wakker geschud wordt. Het is of de kwaal der lusteloosheid en verveling zich van de leden heeft meester gemaakt, een kwaal, die hier in Indië zoo dikwijls heerscht en de menschen, nadat zij een poosje waakten, weer in slaap doet vallen.

Een onderzoek gewenscht.

Drie jaren geleden, toen de pest haar intrede op Java deed, kwamen de Chinezen van Solo bij elkaar en brachten een som van 2 à f3000 op, om daarvan de noodige barakken te kunnen oprichten, maar tot nu toe zag men niets van deze barakken, schrijft de „Perniagan”. Het is nu niet kwaad zijn, als het Ned.-Indisch Bestuur zich eens met de zaak bemoeide, want in Sragen en Wonogiri hebben zich thans ook reeds pestgevallen voorgedaan.

Van Vreemde Koloniën.

Ware het vorige nummer een dag later ter perse gegaan, aan het overzicht der gebeurtenissen in Z. Afrika zou nog de vermelding van het tragische einde van generaal Beijers toe te voegen zijn geweest. Toen de algemeene strijdjacht ook hem geen uitkomst liet, heeft hij getracht te paard de Vaal over te steken, maar het lot bleef tegen hem. Hij is verdronken. Zoo omgekomen in den strijd, lijkt ons toch dat einde nog minder kwellend, minder hard dan dat van een de Wet, van een Piet Gobler, oud-lid van den Volksraad en van zoovele anderen, a. d. z. van Rensburg, Wessels, Serfontein, van Coller, van Schoor, Dohne, Bester, allen bekende persoonlijkheden, die zich met hun commando's op genade of ongenade hebben moeten overgeven, evenals ten slotte ook de generaals Kautenbach en Krog.

Deze namen, een greep uit meer, geven echter tevens aan, dat de beweging een ernstig karakter heeft gehad en dat Botha verstandig heeft gedaan door dadelijk 40000 man in 't veld te brengen om haar afdoend te bedwingen. Van de overeenkomst tusschen Maritz en den gouverneur

van Duitsch Z.W. Afrika gesloten, blijft nu niets meer over dan den vrijbrief voor Maritz om op D. gebied te vluchten. Daar kan hij Botha ook nog tegenover zich vinden, want de commando's, die tijdelijk naar huis zijn gegaan, zijn den 5en Januari weer opgeroepen voor den veldtocht naar Duitsch gebied.

* * *

Wat zullen de E. een hooge borst zetten! Zij namen van den landstrijd in naam een zeer ruim aandeel voor zich. Zij konden het niet goed verkroppen, dat D.'s roem ter zee in dezen oorlog hoog verkondigd werd. Reeds bekwamen hen zekere vrees, dat aan Japan de eer zou toekomen, na Kiautsjou, ook het D. smaldeel in de Indische Oceaan te vermeesteren. Thans kunnen zij met recht de loftrumpet steken over een groote overwinning van hun vloot in het verre Oosten.

Den 4en November vermocht 't D. eskader onder admiraal graaf van Spee in de Stille Zuidzee den E. kruiser „Good Hope” in den grond te boren en den „Monmouth” zóó te beschadigen, dat hij op de Chileensche kust moest worden gezet. Van Br. zijde kon men hierin niet berusten. Allerlei geruchten kwamen tot ons. Reeds maakten wij melding van het den Japanners toegeschreven voornemen om de wraakoefening op zich te nemen. Naar van andere zijde verluidd, zouden E., Fr. en J. schepen te zamen op zoek gaan. Voor zoover uit de tot heden bekend geworden gegevens is op te maken, zou ten slotte het uitgezonden E. eskader — er is gewag gemaakt van 28 schepen — den kamp toch zelf aangebonden en volstreden hebben.

Den 8en December bereikte het E. eskader, onder vice-admiraal F. Sturdee, de D. kruisers nabij de Falkland eilanden. De „Scharnhorst” voerde de admiraalsvlag, verder waren er bij de „Gneisenau”, de „Leipzig”, de „Nürnberg” en de „Dresden”. De drie eerste zijn dadelijk in den grond geboord, twee kolenschepen, die 't eskader vergezelden, werden genomen. De „Nürnberg” en de „Dresden” ontkwamen, doch werden achtervolgd; ingehaald, heeft de „Nürnberg” het lot der andere reeds gedeeld. De „Dresden” is tot nu toe den dans ontsprongen.

De strijd is voor een zeeslag van langen duur geweest. Na drie uur zonk de „Scharnhorst”, twee uren later de „Gneisenau”. De E. hebben zoo goed als geen verliezen geleden. Na de slag is, aldus het bericht, door de E. een poging gedaan om van den verslagen vijand zoo velen te redden als mogelijk was. Maar hiervan is niet veel te verwachten na een strijd, die uren geduurd heeft en waarbij de tegenstanders op vele mijlen van elkander verwijderd waren, want men kan als zeker aannemen, dat niet alleen de overmacht van de E. in aantal, maar mede de verdere dracht van hun zwaar geschut de overwinning bezorgd heeft. Van de 3000 man, die zich aan boord der 4 D. schepen bevonden, zijn slechts enkelen gered. Wat een wijze van oorlog voeren! Wat een wijze van sneuvelen! En toch zijn er voorbeelden van grooten heldenmoed gegeven. De „Scharnhorst” bleef vuren totdat de kanonnen te water gingen. De „Nürnberg” wees 't voorstel tot overgeven af, hij volstreed den ongelijken strijd tot in den dood!

De ligging van de Falklandeilanden, ten oosten van kaap Hoorn, zoodat het gevecht in den Atlantischen Oceaan heeft plaats gehad, doet de vraag opkomen: was 't D. eskader op de thuisreis, het Br. op de uitreis en is de ontmoeting dan eigenlijk een toevallige geweest, zonder dat men er al op rekende?

Thans zijn van de D. marine nog in verre wateren de kruisers „Bremen” en „Karlsruhe” en de hulpkruisers „Kronprinz” en „Eitel Friedrich.” Maar ook over deze loopen geruchten, die ongunstig zijn voor D.

Voor den handel zal dit verloop intusschen een opluchting zijn, de Indische Oceaan wordt weer bevaarbaar.

* * *

Toen wij het verhaal gaven van den eindstrijd van de „Emden” bij de Kokoseilanden, lieten wij het deel der bemanning, dat geland was om 't station voor draadloze telegrafie te vernietigen, zijn heil zoeken door op een oude schoener, van den heerscher op de Kokoseilanden, den heer Ross, zee te kiezen en tusschen het kampgewoel uit te verdwijnen. Deze schoener, de „Ayeska”, is nu weer opgedoken. Zooals men weet, hebben de Kokoseil. onze koloniën tot naasten grooten buur. Het zeilschip kwam den 29en November te Padang, deed proviand op en zeilde weer weg, de traditie van de „Emden” getrouw. De belangstelling voor dit scheepje zal wel groot blijven, al zou 't zelf er liefst bevrijd van willen zijn.

* * *

Wij hebben allen in de overtuiging geleefd, dat Japan Kiautsjou van de D. opeischte om 't aan China terug te geven. Over de hierop betrekking hebbende woorden in den aan D. gestelden eisch, hebben nu in de Japansche Kamer van afgevaardigden interpellaties plaats gehad, die den minister van buitenlandsche zaken Kato gelegenheid hebben gegeven om te verklaren, dat Japan geen belofte dienaangaande aan eenige mogende heeft afgelegd. Als men op een ander een invloed in bepaalde richting tracht uit te oefenen, ligt hierin toch niet opgesloten, dat men zich zelf in die richting zal bewegen, wanneer men eenmaal in de plaats van dien anderen is gekomen. Indien Japan D. invloed op en in China wenscht te wenen, ter wille van de vrede in 't verre oosten, sluit dit niet in, dat J. geen eigen invloed op en in Ch. wenschelijk acht.

Er ligt in deze redeneering, die bij eersten indruk willekeurig lijkt, een politieke logica, die best te verdedigen is.

* * *

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON

GROENMARKT 27

TELEPHOON No. 2512

□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □
□ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

HEINEKEN'S Glazenwasscherij

STOOM JALOUZIEËN- EN ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek van Geschilderde

: Gordijnen :

in meer dan 500 dessins

KLENUS Stofzuigmachine

Hof- en Rijksleveranciers

'S-GRAVENHAGE

Kettingstraat No. 6 - Telefoon 2478

Koninklijke
Brood- en Beschuitfabriek

LENSVELT NICOLA

VEENESTRAAT 23 - DEN HAAG.

Lunchroom.

Specialiteit HAAGSCHE BESCHUIT.

Roggebrood in blik voor Export.

Marque Déposée „AU-CONDOR”

LA HAYE PAYS BAS. PLEIN 8.

FRED. MOMMAERTS-DEGGELLER

Tabacs, Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité

Exportation

Importation

EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWELN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

In Egypte hebben belangrijke gebeurtenissen plaats gehad, maar de naaste toekomst moet beslissen, in hoever zij blijvende waarde kunnen krijgen. Hoessein-Kemal, die door de E. als hoofd van het rijk erkend is, heeft zich tot sultan uitgeroepen, onafhankelijk van den sultan van Turkije. Het rijk wordt een protectoraat van E., het zal een eigen regeering met een eigen vlag hebben, maar de buitenlandsche belangen worden door den protector behandeld.

Egypte zal, als deze staatsgreep slaagt, geen khedive meer hebben, maar een malek of sultan. Zal Engeland hem benoemen of de oelema's? Onder den malek zal een groot-vizier staan, maar hij zal zelf khalief blijven, zoodat het opperpriesterschap van den sultan van Turkije voor Egypte terzijde wordt gezet. Engeland zal er een hoogen commissaris hebben.

Ook in Egypte blijft de oorlogsbeslissing bij het Suezkanaal langer uit dan velen verwachtten. Doorlopend komen nog versterkingen aan. Geen der partijen durft zich blijkbaar reeds als de sterkste beschouwen. Veel voorbereiding, weinig terreinwinst, beiderzijds veel bewerken van de bevolking om aanhang te winnen. En de hoofdmachten der beide legers staan nog ver van elkander.

* * *

Tegenover de nog volgehouden methode van T. zijde om den strijd aan de Perzische Golf als gunstig voor Turkije weer te geven, stellen de E. nu opgaven van de vorderingen, die dag voor dag te controleren zijn. Waren zij onjuist, dan zou een dergelijke vermelding van terreinwinst niet lang zijn vol te houden. Van den 5den December af kunnen wij de T. tegenover Koerna over de Tigris zien terugtrekken, daarna werd een, uit de richting van Bassora aangerukte, versterking bij Masera, tegenover Koernah, verslagen. Masera werd door de E. vermeersterd. Den 8en trokken de Br. Indische troepen over de Tigris. Den volgenden dag gaf de commandant van Koernah de plaats en haar bezetting onvoorwaardelijk over. De E. zijn zoo meester van het gebied der samenvloeiing van Tigris en Euphraat af tot aan zee.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

Koloniaal Tijdschrift.

Het Dec. Nr. opent met een waardeerend woord, gewijd aan de nagedachtenis van den heer J. J. van Santen, oud-resident van Krawang, den 9en Nov. j.l. te 's-Gravenhage overleden. — Onder het opschrift „Vrijheid, gelijkheid en broederschap” bespreekt de heer M. B. van der Jagt het artikel „Ongelijkheid” van den heer W. J. Oudendijk in No. 6 van het Kol. Tijdschr., hetwelk aandrang op een in sneller tempo en op grooter schaal toegeven aan het z.g. réveil van het Oosten, aan de emancipatie-bewegingen, die ook Ned.-Indië hebben aangegrepen. De heer van der Jagt nu verheft zijn stem tegen een al te snel tempo in dit opzicht. — Over betere opleiding van Indische bestuursambtenaren artikel de heer F. Fokkens, oud-resident van Madoera. Des schrijvers eindoordeluidt: „Eene andere richting zal dienen ingeslagen te worden, n.l. die van een speciale instelling voor de opleiding, en daartoe komt een Koninklijk Instituut (of Academie) in vrij militair geest, „a Finstar” van het Koninklijk Instituut der Marine te Willemsoord, het meest gewenscht voor”. — Controleur A. J. Hamerster geeft het slot zijner beschouwingen over de Minangkabausche Staten op het Maleische Schiereiland. — Puttende uit het jongste vijfjarig-verslag betreffende het onderwijs in Britsch-Indië, geeft Mr. J. H. Abandanon een overzicht van de wijze, waarop de opleiding der zonen en dochters van vorsten en aanzienlijken aldaar geregeld is. — In de rubriek vercheidenheden behandelt de heer H. D(oeff) de volgende onderwerpen: De pestambulances. — Het Batakisch Instituut. — De laatste politierol. — Verder bevat deze afl. de gewone maandelijksche rubrieken: Kroniek, door Tertius. — Inlandsche persoverzichten, door A. H. J. G. Walbeehm en Ch. P. J. Blok. — Vreemde Koloniën, door H. D(oeff). — Uit allerhande bron. — Boekbespreking. — Mededeelingen.

Tijdschrift Binnenl. Bestuur.

Evenals het bovengenoemd Tijdschrift bevat de Oct.-afl. van het Tijdschr. voor het Binnenlandsch Bestuur zooveel bijdragen, dat met een eenvoudige opsomming daarvan moet worden volstaan.

De boschproducten van den Nederlandsch-Indischen Archipel, door J. S. van Braam. — Het kadaster voor het Inlandsch grondrecht, door M. C.M. van der Linden, met Naschrift der redactie. — Vergelijkend overzicht van de in de Buitenbezittingen van de Inlandsche bevolking geheven directe belastingen over 1912, samengesteld door J. Roest. — Verzameling van gegevens over de huidige crisis. — Steunen van Nederland, door K. — De wenschelijkheid en mogelijkheid van eenen cursus voor lager handelonderwijs, door Schmülling. — De suikerindustrie in Australië, door C. L. — De koffiemarkt op Java in de eerste zes maanden van 1914. — Grootte eiland, door C. L. — De organisatie van het volksonderwijs in Korintji. Fragment uit een rapport van J. E. Edie. — De producten van Siam. — De economische waarde der Deutsche koloniën (ontleend aan het Kol. Weekblad). — De Weeskamer, door C. Lulofs. — Boekbeoordeling.

Weder een Adatrechtbundel.

De Commissie voor het adatrecht heeft Adatrechtbundel IX het licht doen zien. De daarin opgenomen beschouwingen, rapporten enz. hebben alle betrekking op het eiland Celebes, meer speciaal de Minahassa (met adatrechtkaart), Gorontalo enz., het Toradja-gebied en Zuid-Celebes. Deze bundel is, evenals de vorige, uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië en verkrijgbaar bij Mart. Nijhoff te 's-Gravenhage.

Eigen Haard.

Wel wat laat, wordt alsnog de aandacht gevestigd op een geïllustreerd artikel in „Eigen Haard” van 24 Oct. j.l. over Kendari (Oostkust van Celebes), waarvan betrekkelijk nog weinig bekend is.

Verder bevat het jongste Nr. van dit weekblad een geïllustreerde bijdrage over het Koloniaal Instituut te Amsterdam, in verband met de grootsche bouwplannen.

De troebelen in Djailolo.

Zending Fortgens geeft in het Dec.-nummer der Berichten van de Utrechtsche Zendingsvereniging nadere bijzonderheden over de jongste troebelen (belastingopstootjes) te Djailolo (Westkust Halmahera), waarbij het verlies te betreuren viel van controleur Agerbeek en luit. Ouwerling.

Mededeelingen Ned. Zendinggenootschap.

Het jongste Nr. der Mededeelingen van het Ned. Zendinggenootschap bevat een breede studie over „Religie en koloniale politiek, bepaaldelijk met het oog op het Inlandsch onderwijs”, van de hand van Dr. J. W. Gunning. — Zending S. S. de Vries deelt een en ander mede over de zending in het ressort Swaroe (Oost-Java), gedurende 1913. — Prof. Dr. H. M. van Es artiktelt over „de doop der heidenkinderen op de Dordtsche Synode”. — Verder geeft dit Nr. een overzicht der belangrijke verschijnselen op Zendingengebied en releveert den inhoud van andere Zendingorganen.

Rubbercongres te Batavia.

In het Oct.-nr. van het Tijdschrift voor Nijv. en Landb. in Ned.-Indië, wordt een artikel geschreven over het te Batavia gehouden „Internationaal rubbercongres met tentoonstelling”. De schr. zegt in een volgende afl. een uitvoerige beschouwing te zullen publiceeren; thans stelt hij bij voorbaat deze conclusie.

Getuigd mag worden, dat en congres en tentoonstelling in alle opzichten niet alleen slaagden, maar ieders verwachtingen verre overtroffen hebben. Zonder al te pessimistisch te zijn, hadden velen verwacht, dat het congres hoogstens gelijk zou staan met een goed bezochte plantersvergadering. En wat is het geworden? Een reünie van velen, van wetenschappelijke belanghebbenden en van practici, herwaarts gekomen uit alle streken van ons uitgestrekt Koloniaal gebied, van kopstukken uit de cultures en mannen uit den handel. En zij hebben door op alle congresdagen steeds in nagenoeg even groote getale present te zijn en door hun ongewone aandacht, getoond hoe groot de belangstelling was, die zij voor de rubbercultuur, handel en industrie koesterden. De levendige discussies, waardoor het rubbercongres zich kenmerkte, bewezen, dat het behandelde programma voor iedereen interesse had.

Hindoe-oudheden van Java.

In de Rapporten van den Oudheidkundigen Dienst in Nederlandsch-Indië over het jaar 1913 is o.a. opgenomen een zeer uitvoerige beschrijving der Hindoe-oudheden van Java, opgesteld in de jaren 1864—1867, door N. W. Hoepermans. Nadat deze beschrijving jaren en jaren rustig in de archieven heeft gesluimerd, heeft Dr. Krom, de leider van het archaeologisch onderzoek tot de uitgave besloten. Wel is waar drukt de schrijver zich hier en daar wat onbeholpen uit, zegt Dr. Krom, maar wat hij bedoeld heeft is zoo goed als overal duidelijk en in het algemeen gesproken zijn Hoepermans' opgaven volkomen betrouwbaar.

Bij de doorbladering van het werk viel ons oog op de beschrijving, die Hoepermans geeft van den Boroboedoer, en 't moet gezegd: de samensteller drukt zich niet alleen wat onbeholpen uit, doch zijn stijl is zoo erbarmelijk, dat men zich afvraagt, of het niet beter geweest ware om de publicatie in dezen vorm althans achterwege te laten. Trouwens Dr. Verbeek achtte indertijd om deze reden de publicatie van het manuscript niet geschikt.

Wij willen onzen lezers even een indruk geven van den schrijftant des heeren Hoepermans.

„De hier bestaande tempel”, dat prachtige kunststuk van oude Javaansche grootheid staat in zijne grijze ouderdom, bezaaid met beelden van lofwerk en opgetrokken in vijf galerijen of étages geheel het leven doen en laten van Boedha in basrelief beeldwerk voorstellen; dat prachtige, die diepe kunstzin, dat genie, dat idee, kan men zich niet voorstellen, dat in en aan deze tempel heeft gezeten, van daar dan ook zijne wereld beroemdheid, van daar zijne veele bezoekers die hem komen aanschouwen, en hij die een kennis van kunst en wetenschap is, zal zich hier kunnen verzadigen, door de oude Godsdienstleer, die zoo zinnelijk en onder veele formules wordt voorgesteld, te bestuderen, — de kenner van kunsten zal moeten uitroepen:

Javanen der voor eeuwen, wat had gij het verre, ja zeer verre gebragt; en tevens erkennen, dat de kunst die hier is uitgedrukt verre boven de kunst van de 19e eeuw, in dat vak, boven Europa gaat.

Zoo het geheel daar ligt, waant men in de verte eenen steenklomp te zien, doch hoe wordt dit vergoed, wanneer men nader komt — jammer dat hij op alle punten door den tand des tijds, door min toezicht, door vernielings zucht van Javanen en Europeanen zoo beschadigd is: ook verzakkingen hebben ruim hun deel hier aan, zoodmede de opstand van 1825—1830. Het spits van den koepel is verdwenen. Door de koepel heeft men twee trappen geslagen, door de steenen er uittennemen. Deze trap een zestig treden opgaande, vindt men daar eene in de jongste tijd gemaakte rustbank en doet den bezoeker een gezigt op de bergachtige omstreken, zoodmede op de Merapi, Soembing en Sindoro genieten, dat schoon is.

Door deze koepel, die gesloten was (misschien dat eene geheime ingang bestond) is men met sneed geweld heengebroken, om de sieraden van edel metaal, die hier onder hebben gestaan magtig te worden; dit is eene axioma, de grond der koepel heeft men tot op eenige ellen diepte uitgegraven en het boedha beeld hier thans staande er in de jongste tijden onder geplaatst.

Vervolgens zegt Hoepermans: „Dr. S. A. Buddingh, reize over Java enz. 1e dln. blz. 181 zegt daar: „Het beeld in den koepel is opzettelijk niet voltooid. Dit is namentlijk het beeld van Boedha zelve (wat zijn die andere 500 dan geweest?) die naar de meening der Hindoes zoo volmaakt was, dat menschenhanden zelfs zijne beeldtenis niet konden voltooien”.

Dit op den voorgrond, Buddingh's reizen zijn de grootste prullen die ooit van de pers zijn gekomen²⁾. Hoe is het mogelijk dat iemand zoo iets durft neder te schrijven, (men moet begrijpen de man was Domine en Nota bene Ridder van de Ned. Leeuw) of is het dat die man dit schreef, om de eer van zeker resident op te houden.

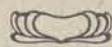
Wist Domine Buddingh dat niet (hij vermeende alles te weten en wist eigenlijk niets) dat oude menschen in 1864 nog op Boeroboeor aanwezig waren, die deze tempel met hebben opgedolven, en dat Sri kantjng Padoeka Resident, toen zelf iets onder den koepel weghaalde, omwoelde met

¹⁾ n.l. de Boroboedoer.

²⁾ Het dient gezegd, dat de pennevrucht van den heer Hoepermans waarschijnlijk niet voor de pers bestemd is geweest; anders: van prullen gesproken!

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren
verkrijgbaar:

Moderne Kookkunst.

VERZAMELING

VAN

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmerkingen over het toedienen der spijsen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over gereedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

100 Afbeeldingen van Opgemaakte Schotels

EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

BEWERKT DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Cuisinier te 's-Gravenhage.

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889

en de Kookkunst-Tentoonstellingen te

Antwerpen 1889 en 's-Gravenhage

1892 en met het Eere-Diploma

op de Tentoonstelling te

's-Gravenhage 1905.

8ste veel vermeerderde en verbeterde druk.

Prijs: ingenaaid f 3.00

gebonden 3.50

Firma
delaren
zakdoek en in het rijtuig op zijn knie hield. Wat was dat
omine?
Men zegt het was een zwaar gouden beeld, — en om alle
atleiden, gaf Rhaden Adipatti van Magalang den
om het eerste beste boedha, bij honderden hier aanwe-
er onder te plaatsen.
Over de bovenstaande woorden, vooral „opzettelijk niet
stoid”, zal ik zwijgen”.

We nemen hier afscheid van den beschrijver van Java's
heden tusschen 1864 en '67.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 49. Mededeelingen over het Rubbercon-
pen met tentoonstelling te Batavia, door Dr. J. Dekker. —
wachtwoord voor heden is rubber. — De uitgestrektheid
rubberecultuur in Nederlandsch-Indië op 1 Juni 1914. —
jubileum der Batavia'sche Landbouwvereniging. —
kust van Sumatra (vervolg). — Verslag der Kamer van
handel en Nijverheid te Batavia over het jaar 1913. —
Genootschap. — In- en uitvoer van Java en Madoera. —
overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten.
Kleine mededeelingen.

* * *

Ten slotte eenige titels van recente publicaties.

Zwerftochten in den omtrek van het Tobameer (met afb.),
M. Joustra (wordt vervolgd). (Aarde en haar Volken,
Dec. 1914).

De Preanger-Regentschappen (eerste gedeelte), door A.
(De Java-Post, 30 Oct. 1914).

Over rattenpestbestrijding, (Publicaties van het Ned.-In-
Landbouw-Syndicaat, VI, afl. 20).

Een merkwaardig vruchtbaarheidsgebruik, door Dr. J.
Kleiweg de Zwaan (Ned. Tijdschr. voor Geneeskunde,
1914 No. 22).

De groote problemen der koffiekultuur. Openbare voor-
acht, door Dr. Z. Kamerling (Wageningen, H. Veenman).

Java, Sumatra and the other islands of the Dutch East
Indies, by A. Caboton. Translated and with a Preface by
M. J. Miall. With a map and 47 illustrations. Third impression.
London, T. Fischer Unwin).

Enige bladzijden uit de Ned.-Indische krijgsgeschiedenis,
A. S. H. Booms (vervolg). (De Navorscher).

Frederik Houtman, de zeevaarder en zijn naamgenooten,
C. W. B. (De Navorscher).

Twee documenten betreffende den Slavenhandel (in West-
Indië) in de 17e eeuw, door A. Eekhoff. (Archief Kerkge-
chiedenis. N. S. XI).

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing lig-
end in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en
West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon-
en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens
6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, De Surinaamsche Bode, Suma-
post, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Cou-
rant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad,
Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en
advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De
Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe
Artenland, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse
Indische bladen en tijdschriften, en tal van Brochures,
verslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië,
Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zende-
Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor
handeldrijvende en industrieel middenstand, Ex-
otieblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zen-
bode, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad,
Deutsche Wochenzeitung für Niederland und
Indien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Han-
delsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja
Sumatra; De Ind. Mercur; Weekblad voor Indië; De
Indelie; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de
19e eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal
Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw;
Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel;
Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h.
Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suiker-
industrie in Ned.-Indië; Brochures, enz.

Naamlijst van nieuw toetredende leden.

Naam	Contributie
Cyclopaedisch Bureau v. h. Dep. v. B.B., Weltevreden,	f 2.50
de Bas, Den Haag,	„ 2.50
C. J. van Bommel, Inspect. Inl. Ond., Den Haag,	„ 2.50
Ch. Bierhuys, O.-I. Ambt., Hilversum,	„ 2.50
D. F. Claus, Off. v. Gezondh. 1e kl. N.-I. L., Amsterdam,	„ 2.50
F. Hamelijck, Onderw. N.-I., Nijmegen,	„ 2.50
A. Heijman, Dir. Opl. sch. Recht. Ambt., N.-I., Den Haag,	„ 3.—
C. J. L. Manuel, Onderw. 1e kl. N.-I., Heemstede,	„ 2.50
A. van der Meij, O.-I. Ambt., Delft,	„ 2.50
W. Ph. M. Nittel, Chef Pandhuisdienst N.-I., Bloemendaal,	„ 6.—

S. Ritsema van Eck, Houtvester N.-I., Den Haag,	„ 2.50
L. Tip, Ass.-Resident, Utrecht,	„ 2.50
J. van Zwol, O.-I. Ambt., Arnhem,	„ 2.50
G. J. A. Pool, Den Haag,	„ 2.50
Dr. L. de Bleeck, Dir. Veeartsenschool N.-I., Den Haag,	„ 2.50
H. A. Stöcker, Apeldoorn,	„ 2.50
M. C. Haije, Apeldoorn,	„ 2.50
D. Nieuwhof, Groningen,	„ 2.50
J. M. Ch. Nijland, Den Haag,	„ 2.—
A. Zon, Gep. Maj. O.-I. L., Amsterdam,	„ 5.—
W. Fenenga, Dir. Amst. Droogdok Mij., Amsterdam,	„ 2.50
J. H. Boerma, Insp. Stoomv. Mij. Nederland, Amsterdam,	„ 2.—
Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan, Amsterdam,	„ 2.50
S. G. Visker, Hoofding. Stoomv. Mij. Nederland, Amsterdam,	„ 2.50
Dr. J. C. W. Ort, Predikant, Paramaribo,	„ 5.—
Chr. Simons, Distr.-Comm. Saramacca, Suriname,	„ 2.50
A. Koote, Den Haag,	„ 2.50
D. O. L. Cornelius, O.-I. Ambt., Den Haag,	„ 2.50
Mej. C. J. W. Deltour, Onderwijzeres N.-I., Haarlem,	„ 2.50
E. A. Th. Haase, O.-I. Ambt., Den Haag,	„ 2.50
H. Huisman, Adj. Afd. Chef S.S. N.-I., Brouwers- haven,	„ 2.50
J. van der Kloes, Ingen. Mijnw. N.-I., Delft,	„ 2.50
D. Kuitert, le Mach. Gouv. Mar. N.-I., Den Haag,	„ 2.50
W. G. Plum Mentz, le luit. Inf. N.-I. L., Leiden,	„ 2.50
J. W. Speekenbrink, Onderw. N.-I., Breda,	„ 5.—
S. N. Stikkel, Gezagt. Gouv. Mar. N.-I., Heilo,	„ 5.—
P. Vermeulen, Insp. Inl. Ond., Wageningen,	„ 2.50
G. H. Kengen, Westbroek, Geulle,	„ 2.50

**LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig
ontvangen, en hun, die VERHUIZEN wordt verzocht
hiervan bericht te zenden en het nummer van de adres-
strook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat
17, Den Haag, Tel. 4519.**

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:

*Leeraar in de plant- en dierkunde voor de Nederlandsch-
Indische Artsenschool te Soerabaja.*

Voor de Nederlandsch-Indische Artsenschool te Soerabaja
wordt gevraagd een leeraar in de plant- en dierkunde (doctor
of doctorandus in dat vak).

Aan de uitzending is verbonden:

- eene vergoeding voor uitrustingskosten ad f1000 (dui-
zend gulden);
- overtocht als gouvernementspassagier der 1ste klasse,
casu quo ook voor het wettig gezin;
- eene voorloopige bezoldiging van f150 (honderd vijftig
gulden) 's maands, ingaande met den dag van inschepping
naar Nederlandsch-Indië, tot den dag waarop de activiteits-
bezoldiging, volgens de deswege bestaande bepalingen in
Indië, ingaat;
- indien de uit te zenden leeraar gehuwd is, uitkeering
van het bedrag van ééne maand aanvangsbezoldiging als
tegenoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijkscon-
tributie aan het Weduwen- en Weezenfonds van burgerlijke
ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

De bezoldiging bedraagt f550 (vijfhonderd vijftig gul-
den) 's maands, met vier driejaarlijkse traktementsver-
hoogingen van f75 (vijf en zeventig gulden) 's maands, zoo-
dat zal worden bereikt een maximum traktement van f850
(achthonderd vijftig gulden) 's maands.

De uit te zenden leeraar, die zoo spoedig mogelijk zal
moeten vertrekken, zal zich bij notariële akte moeten ver-
binden tot teruggave aan 's lands kas van de gelden, welke
aan hem en te zijnen behoeve zullen zijn voldaan, zoo
wegens vergoeding voor uitrustingskosten als wegens over-
tocht naar Nederlandsch-Indië, bijaldien hij binnen vijf jaren
na zijne aankomst op Java, om andere redenen dan wel
bewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen
ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering) uit 's Gouver-
nements dienst wordt ontslagen of indien hij niet binnen
den hem aan te wijzen tijd naar Indië vertrekt, dan wel de
reis derwaarts moedwillig afbreekt.

Zij, die zich in genoemde betrekking aan 's lands dienst
in Nederlandsch-Indië wenschen te verbinden, moeten zich
vóór 1 Januari 1915 bij een op zegel geschreven request tot
het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging
van:

- hunne bewijzen van bekwaamheid;
- een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgege-
ven door den burgemeester hunner woonplaats;
- een bewijs van voldoening aan de Militiewet, afgegeven
door den burgemeester der gemeente, waarvoor zij geloot
hebben, en
- hunne geboorte-akte.

De requesten moeten de mededeeling inhouden of de sol-
licitanten al dan niet zijn gehuwd en casu quo het aantal
en den leeftijd hunner kinderen.

De uit te zenden leeraar wordt vóór zijn vertrek onder-
worpen aan een geneeskundig onderzoek, opdat blijke of
hij fysiek geschikt is voor den Indischen dienst.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen,
weduwenspensioen, enz. staan de leeraren gelijk met de
overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

De activiteits-bezoldiging gaat in Indië in met den eer-
sten der maand volgende op die, waarin de benoeming door
den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal heb-
ben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2
pCt. ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van
5 pCt. voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en
Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-
Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding, ten behoeve
van laatstgemeld fonds, door gehuwden twee maanden en
door ongehuwden ééne maand bezoldiging te voldoen, en
wel in eens of, met bijberekening van rente ad 5 pCt.
's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen.

Bij huwelijk ééne maand bezoldiging, te voldoen op de
zoeven aangegeven wijze. Bij bevordering door gehuwden
tweemaal het bedrag der verhooging over ééne maand en
door ongehuwden eenmaal.

De contributiën wegens huwelijk worden verhoogd met
een percentage, afhangende van de leeftijden van man en
vrouw.

(Nederlandsche Staatscourant van
8 December 1914, No. 288).

TOKO BOGOR,
Suezkade 122b. Telefoon Haag 3472
**SPECIAL ADRES voor de beste
Indische Ingrediënten.
Ontvangen
PRACHTIGE MIE EN KETAN.**

RIPPEN
Pianohandel
**PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTRAAT 17.**
Tel. 4683.
Verhuren Stemmen

Telef. H 7857 **J. B. HEIJDEMAN,** Telef. H 7857
CONFISEUR. Valeriusstraat 3. PATISSIER.
Speciaal Adres.

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering op het leven
Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Levensverzekering
in elken vorm.
Hoofdvertegenwoordigster voor Ned. Oost-Indië
Firma **COSTER VAN VOORHOUT & Co.**
te Soerabaja.

DRUKKERIJ TEN HAGEN

Door vakkundige behandeling prima drukwerk

A. BONS, v.h. F. J. Hübscher & Zonen
SCHOENENMAGAZIJN,
Piet Heinstr. 129. OPGERICHT 1894. Tel. Haag 6255.
Weder voorradig mijne bekende Ladies' „Ullan”
Slippers, elegante, warme en sterke Dames-
pantoffeltjes met hak, in verschillende kleuren
à f 1.75. Dames- en Heeren Slobkousen naar
keuze. Ruime collectie Lakschoenen en Avond-
schoentjes. Warme Vilt schoenen. Overschoenen,
Waterdicht schoeisel, Vacht- en Ondernaai-
zolen, enz. Keurige sorteering Kinder-Winter-
artikelen.
Door bijtijds een grooten voorraad van mijn
ijzersterk lederen schoeisel te koop, kunnen,
ondanks de stijging van de ledermarkt, mijne
prijzen nog steeds onveranderd blijven.
Reparatiën eveneens zonder verhooging.

H. W. JOPPE, Constant Rebecquestr. 49 DEN HAAG.
bij de Electriche Fabriek
MAGAZIJN VAN DAMES- EN HEEREN-MODE-
ARTIKELN, ENZ. MET ANNEX 1ste KLAS
DAMES- EN HEEREN-KLEEDERMAKERIJ.....
voor uitsluitend MAATWERK, waaraan verbonden een
speciale afdeling voor het repareren, keeren, chemisch
reinigen en oppersen van kledingstukken.
Op verlangen worden de goederen gehaald en in den
kortst mogelijken tijd geheel als nieuw thuisbezorgd. — —

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155.**

Vijf Dames voor pianolessen.

Een Heer voor muzieklessen.

Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.

Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.

Twee Dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.

Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.

Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.

Een Dame als hoofd der huishouding.

Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.

Eene dame voor Paedagogische adviezen.

Eene Dame voor handwerklessen.

Drie Dames voor Viollessen.

Een Dame voor zanglessen.

Eene Dame voor schrijf-, kopiëer- en vertaalwerk.

Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenografie en moderne talen.

Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken

Een Dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.

Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.

Twee Dames voor het waarnemen der huishouding,

Een dame als Lectrice of Dame van Gezelschap.

Een Dame als Stenotypiste voor Indië.

Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.

Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West”, geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verlenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeustr. 100,	's-Gravenhage,	{ Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	{ Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
C. LEKKERKERKER, Insp. Inl. Onderw. Witte Singel 92,	„	{ Maleisch, Javaansch, Madoereesch, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	{ Javaansch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Nachtegaalstraat 10,	Utrecht,	{ Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.

door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.

door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN IRUIS;

II. **De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I.	De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. II.	De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. III.	De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
No. IV.	De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. V.	De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. VI.	De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VII.	De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VIII.	De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IX.	De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

HOOGENSTRAATEN'S
Soepen en Saucen de geurigste!
HOOGENSTRAATEN'S
Fijne Groenten de fijnste!
HOOGENSTRAATEN'S
Groenten blauw etiket de prijswaardigste!
W. HOOGENSTRAATEN & Co., Hofleveranciers
Leiden.

„TRANSVALIA”
PRINS HENDRIKSTRAAT
DEN HAAG.

Ondergoederen
ook in echt Jaeger

Toko Betawie,
(Firma ALBRECHT & ELFFERICH.)
Koningin Emmakade 55. DEN HAAG

Voornameste en beste adres voor alle
Ingrediënten voor de Rijsttafel.

Specialiteit in Samballans en Indische Siropen
OPGERICHT 1880. — TELEFOON 2610.

TELEFOON H 7057

C. P. A. NICOLAÏ

Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN

Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.

Dunklerstraat 33 hoek
Valeriusstraat.

D. VAN HEIJNINGEN & ZONN,

KLEEDERMAKERS.

HOOGE WAL 13-14. 'S-GRAVENHAGE
2de huis van af de Kon. Stallen. Telefoon 590

Steeds de nieuwste Engelsche en Schotsche
Stoffen voor Dames en Heerenkleeding naar maat.
Coupe en bewerking 1ste klasse.

**Vleugels, Piano's
Kunstspel-Piano's, Orgels**

Verhuur PIANO'S van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ 18.- „ „ „ 180.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL

Afdeeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

C. HOYNG,

Spuistraat 20-22 Den Haag.
AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een
uitstekende handleiding om zich op
huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN

VELP — STEEG — ELLECOM — DIEREN — OOSTERBEEK — HEELSUM — RENKUM.

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.

GOUDA Nachtluchten

branden 6, 8 en 10 uur.

„Het Blousen-Huis”
 Hoogstraat 21 Den Haag Telefoon 7293.
 Specialiteit: BLOUSES, COSTUUMROKKEN, PEIGNOIRS.
 Wegens Uitbreiding
Totale Uitverkoop.
 Alle genres ook in extra groote maten.

ORANJE BANK.

Nat. Bankinst. v. Lands- en Volks-
 welvaart v. d. Oranjevond v. Orde,
 Noordeinde 39, Den Haag. Tel. 3407.

Agentschappen:

Nijmegen: v. Broeckhuizenstr. 13A.
 Tel. 193.

Verstrekt gelden aan Particulieren,
 Kooplieden, Vennootsch., of Coöp. Ver.
 tegen persoonlijke of zakelijke waar-
 borg (effecten, hyp. grossen, waarden
 belast met vruchtgebr. enz.) en onder
 verband v. Huizen, Landerijen of Schepen.

Opent Rek.-Crt. Voert admini-
 stratiën.

Neemt gelden op spaarboekjes
 (rente 3.6 pCt.) en à deposito.

Geeft uit aflosbare 4 1/2 pCt. Oblig.
 in stukken van f1000 en f500.

Stelt jaarl. open van 1 Jan.—31
 Dec. de inschrijving op:

3 pCt. Premie Oblig. met uitke-
 ringen van f2500, f1500, f1000, f750
 of minstens f600 waarop te storten
 hoogstens f500, desverlangd in maande-
 wijksche termijnen. 3767

Prospectussen verkrijgbaar.

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST”
 LAAN v. MEERDERVOORT 187
 Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

GROOTE VERScheidenHEID VAN
OOSTERSCHE GERECHTEN.

Zorgzame en zindelijke bereiding ver-
 zekerd.
 Billijk tarief.

TJOBALAH SATOE KALI,
 TEMTOENANTI DATANG KEMBALI.

Diners vanaf f 1.75.
 Plat du Jour à f 1.25.

Uitzending van allerlei Schotels en
 Gebakken met verhooging van bezorgloon.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL.
 Grand Salon de Rafrâichissements NOORDEINDE 44,
 Steeds verkrijgbaar onze van ouds bekende
 Indische SPEKKOEK à f 1.20.

Het KOLONIAAL
 WEEKBLAD wordt niet
 alleen gelezen door de
 duizenden leden der
 Vereeniging in Moeder-
 land en Koloniën, maar
 ook op Mailbooten, en
 in groote Hotels, Café's
 en Stations.

GROBBE - COMESTIBLES

's-Gravenhage, Scheveningen, Rijswijk, vh. J. L. MEIJS & Zn.
 Bankastr. Theresiastr. 87. Fred. Hendrikl. 70. Willemstraat 9.
 Tel. 226. Tel. 444. Tel. 306. Tel. 49.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN
 en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

GEILLUSTREERD

Nederlandsch Conservenboek

VOLLEDIGE HANDLEIDING

VOOR

H.H. Conservenfabrikanten, Restaurateurs en Koks,

ALSMEDE VOOR

Particulier gebruik

DOOR

LEONARD G. BOL.

Prijs: ingenaaid f 2.40
 gebonden - 2.90

Brengt een bezoek aan BOEATAN
 : Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID :

DISTILLEERDERIJ EERSTE KLASSE
Likeurstokerij „DE GEKROONDE LELIE”.
 Jenever Brandewijn Cognac
 Gestookte Citroen, Oranjebitter
 Oppericht 1821.
 Fijne Likeuren in alle sterkten en hoeveelheden verkrijgbaar.
MOBACH & Co. ZUID BINNENSINGEL 20
 DEN HAAG TELEPHOON H. 1984.

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.
Wollen- en Donsdekens
Vellen - Vachten
Voetzakken
Tochtdekens - Tochtschermen
Afd. 2e Etage. LIFT.

A. A. BOLT, Confiseur-Pâtissier.
Bankastraat 4c, 4d, 4e, 4f. Hofleverancier. 'S-GRAVENHAGE.
ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.
Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

C. A. VAN MONSJOU. VALKENBOSCHPLEIN
DEN HAAG.
Horloger - Opticien
TELEFOON 2167.

**Maison de Nouveautés
Compagnie
Lyonnaise**
9 Kneuterdijk - LA HAYE.
Téléphone 2155.

Fournisseurs de S. M. la Reine. Fournisseurs de S. M. la Reine Mère.
Specialité de SOIERIES.
Lainages, Cotons, Dentelles.
ROBES MI-CONFECTIONNÉES.
Dentelles de Bruxelles Ver'tables.

**Kunstzalen
d'Audretsch.**
HOOGHE WAL 16A., 'S-GRAVENHAGE.
Voortdurende
Tentoonstelling
van
Schilderijen, Etsen en
Kunstvoorwerpen.
Geopend van 10-5,
Zondags van 2-5 uur.
Vrije Toegang.

J. A. M. MULDER, Uurwerkmaker.
Noordeinde 182-184 - Den Haag.
TELEFOON 7413.

W. P. de BOCK
PIET HEINSTR. 71-73. TEL. 1769.
**BADEN,
GEIJSERS.**

VERKOOPHUIS
GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107
VALERIUSSTRAAT DEN HAAG
- Tramhalte Lijn 3 -
Eenig adres voor hen die zich goed en voordeelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien.
DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND van 10 tot 4 uur.